ad hoc cap. 1. *&* 2. 58. *dist. & cap. Quorundam* 74. *dist.* Item tenent Joannes Andreas & Paulus in Clem. 1. *in glossa* in verbo *Sæculare de elect.* Cæterùm in hoc maxima est inter Doctores varietas opinionum quas recenset Antonius de Butr. *in cap. Monachi*, *n.* 16. *supra eod.* & Rota *decis.* 262. incipien. *In Religioso*, *aliàs* 5. *de jur. patr. in novis*, videtur residere in hac sententia, ut in Monacho assumendo ad curam animarum hodiè sicut olim necessaria sit dispensatio, & fortè Papalis propter celebre Concilium Lateranense *in d. c. Monachi*, contra quod Episcopi dispensare non possunt. Communiter tamen tenetur Monachum de jure ex causa utilitatis de Abbatis consensu ab Episcopo promoveri posse ad Parochialem Ecclesiam sine dispensatione, dummodò cum eo habitet alius saltem Monachus, ut hic per gloss. *in verb. Regimen.* Host. *n.* 8. post Hug. Bertrand. & Goffred. quos citat Joan. Andr. *n.* 14. Henric. Boich. *n.* 15. Butr. *n.* 11. Card. *n.* 11. *quæst.* 2. Anchar. *n.* 6. *&* 11. Joan. de Anan. *n.* 6. 8. *&* 9. Feder. de Sen. *cons.* 136. *Factum tale est p. r tot.* Roch. de Curte *de jure patr. in verb. Honorificum quæst.* 4. *n.* 8. Lambert. *eod. tract. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 7. *art.* 19. *à n.* 13. & de communi opinione testatur Abbas *hic n.* 7. Quod tamen intellige si Parochiales sint à Monasterio distinctæ; secùs si cura incumbat ipsi Monasterio, quia tunc Monachus nullo modo præfici poteit curæ animarum personarum sæcularium, sed cura ipsa exerceri debet per Presbiterum sæcularem, ut est textus *in cap.* 1. & ibi scripsi plenissimè, *infrà de Capell. Monachor.* Verùm an hæc procedant post Concilium Tridentinum dicam in proxima quæstione.

13 Quæro, an hodiè sit locus dispositioni hujus Decretalis, adeò ut Canonici Regulares præsici possint Parochialibus Ecclesiis etiam sæcularibus cum locio sui Ordinis, si commodè fieri possit.

14 Congregatio Lateranensis Canonicorum Regularium proposuit olim Sacræ Congregationi Concilii se in Civitate Cremoniæ habere Monasterium S. Petri de Pado, cui unitæ sunt plures Parochiales, ex quarum fructibus alitur magna familia tam Sacerdotum, quàm Clericorum juvenum, qui velut in Seminario quodam bonas litteras edocentur. Insuper novam à fundamentis ædificat Ecclesiam magno sumptu. Solvit etiam perplures taxas sibi à Congregatione impositas, quarum summa excedit ducatorum mille. His non obstantibus Cardinalis Borromæus in visitatione d. Civitatis decrevit Vicarium perpetuum in una dictarum Ecclesiarum pro sæculari Presbitero, amoto Parocho regulari, quod tendit in maximum Monasterii damnum, quando longè minori expensa vivunt Regulares in dictis Parochialibus. Undè non poterunt posteà, si Vicarii sæculares erunt, tot onera perferre. Et propterea S. Congregationem adierunt pro remedio dicentes de jure communi licere obtinere beneficia sæcularia Curata Canonicis Regularibus absque dispensatione Papæ, vel Episcopi, nec licere Episcopo amovere eorum Vicarios Regulares ab ipsis in dictis Parochialibus deputatos, quæ eis sunt pleno jure etiam quoad spiritualia subjectæ. Die 27. Octobris 1575. Congregatio publica censuit dicendum partibus ut informent Sacram Congre-
15 gationem ut videatur de jure, quia jure veteri Canonici Regulares sunt capaces Parochialium sæcularium, *c. Quòd Dei timorem*, & ibi gloss. *in ver. Regimen. de statu Monach.* Et Concilium non prohibuit quin Canonici Regulares possint uti hoc jure veteri, & habere Parochiales, nisi quando translati, *c.* 11. *sess.* 14. Sed videtur obstare *c.* 7. *sess.* 7. quando agitur de unitis, quia vult provideri curæ earum per Vicarios ab Episcopo deputandos. Et ita Congregatio intellexerat tempore Pii V. Item Pius V. *in Bulla* 47. indulserat omnibus Regularibus nominationem Vicarii perpetui cum approbatione Episcopi; & Mendicantibus, & Canonicis Regularibus indulsit ut in unitis possint nominare ex seipsis non Vicarios perpetuos, sed amovibiles; & Regulares Monachi idem possunt: sed nominant unum ex iis Vicarium amovibilem approbatum priùs ab Episcopo cum aliis quatuor Monachis. Sed Bulla Pii V. redacta est ad terminos Concilii; undè si jure non possunt, agendum cum Sanctissimo pro gratia, exemplo Pii V. Deindè eadem Congregatio generalis censuit referendum Sanctissimo Canonicos Regulares jure veteri esse capaces Ecclesiarum Parochialium, *d. cap. Quod Dei timorem*, & à Concilio id non caveri, nisi quando translati, *d. c.* 11. *sess.* 14. Tamen obstare, quòd in unitis quando eriguntur Vicariæ perpetuæ, est in arbitrio Episcopi apponere eos, vel alios. Item Pius V. indulsit, ut possent Canonici Regulares & Mendicantes nominare unum ex suis, qui prævio examine esset Vicarius amovibilis nutu Superiorum. Sed hæc Bulla Pii V. redacta est ad terminos Concilii, tamen pro eis facit jus vetus.

Die 1. Decembris 1575. Sanctitas sua, audita relatione visa est sentire Concilium, *cap.* 7. *sess.* 7. non ita clarè dare arbitrium Ordinario ponendi quos velit Vicarios perpetuos, etiam ad exclusionem regularium, qui alias idonei essent. Tamen posteà inclinabat in sententiam illam, ut Ordinarius haberet & hoc arbitrium ut aliàs Congregatio senserat. Et licèt Bulla Pii V. aliud statuerit; tamen quia est redacta ad terminos Concilii videbatur persistere in ista reductione. Nihilominùs cùm audisset regulares perpeti multa damna ex impensis faciendis in sæcularibus Vicariis, mandavit ut si Monasterium non erat valdè pingue, scriberentur litteræ ad Cardinalem S. Praxedis, visum esse Sanctissimo, ut si ex regularibus inveniatur aliquis idoneus ad hanc curam exercendam, eum assumat potiùs, quàm sæcularem & Vicarium amovibilem constituat arbitrio Superiorum suorum. Id tamen non per viam Constitutionis generalis, sed per specialem provisionem in hoc casu & per privatas litteras. Posteà verò generaliter fuit quæsitum, an Canonici Regulares de licentia
16 sui Generalis possint assumere curam animarum tam ad tempus, quàm perpetuò Die 8. Julii 1581. Sanctissimus D. N. Gregorius XIII. noluit licere istis regularibus etiam de licentia sui Generalis absque permissu Summi Pontificis assumere curam etiam ad tempus, multòque minùs beneficium Curatum in titulum, ita reperi adnotatum in libris publicis S. Congregationis *cap.* 18. *sess.* 24. *pag.* 99. Et lubindè cùm Canonici Regulares Lateranenses peterent & sibi liceret cum licentia sui Generalis obtinere beneficia curata in titulum vel ad tempus & res à Congregatione delata esset ad Sanctissimum, Sanctitas sua abnuit.

Ex his paret Canonicos Regulares, hac decretali non ob-
17 stante, hodiè assumi non posse ad regimen Parochialium Ecclesiarum absque dispensatione Romani Pontificis.

Undè infertur primò ut multò minùs assumi possint ad curam animarum personarum sæcularium regulares aliorum ordinum; nam in Canonicis Regularibus ex multorum sententia speciale erat ut possent præfici Parochialibus sæcularibus quæ regulæ inserviunt laxiori; & propterea non comprehendebantur in prohibitione Concilii Lateranensis, ut hic deciditur. Quare si Canonicis Regularibus non licet ampliùs obtinere Parochiales in titulum vel ad tempus propter Decretum Gregorii XIII, longè minùs id licebit aliis regularibus strictiorum ordinum. Hinc cùm fuerit quæsitum, an regularis possit præfici curæ animarum ab Episcopo sine dispensatione Apostolica; Sac. Congregatio Concilii censuit non posse, nisi accedente dispensatione quæ non videtur concedenda, nisi instante Episcopo pro necessitate vel utilitate Ecclesiæ. Et aliàs consulta an Ecclesiæ Parochiali ex necessitate, nempè ob penuriam Sacerdotum, regularis perpetuò possit præfici, respondit permitti posse, ita ut deducto victu, quod reliquum fuerit redditruum in utilitatem Ecclesiæ & pauperum convertatur. Ob id autem necessariam esse hodiè dispensationem contra opinionem antiquorum Doctorum, quod ita de stilo servari consuevit. Quòd si magis placuerit Sanctissimo posse quod petitur ad tempus concedi, quod scilicet Episcopus providerit de Clerico sæculari nihil tamen concedendum, nisi instante Episcopo pro necessitate vel utilitate Ecclesiæ.

Infertur secundò ut regulares multò minùs obtinere pos-
18 sint beneficia sæcularia non curata, puta Canonicatum in Collegiata Ecclesia sæculari, aut beneficium simplex, Id enim etiam jure veteri prohibitum erat ut est expressum *in cap. Super eo, de Regular.* ibi, *nec amplius in Ecclesiis sæcularibus debent assumi, ne contra votum, quod Domino fecerunt, venire probentur & in cap. Placuit* 16. *q.* 1. ibi, *nec ad Ecclesias sæculares transire.* Et de Præbenda in Ecclesia Collegiata Canonicorum sæcularium tenent Host. *in summa hoc tit.* §. *Utrum populum*, Joan. Calder. hic & post eum Cardin. *in* 5. *quæst. num.* 14. *vers. Si autem assumitur ad Canoniam*, quia homines disparis professionis non debent simul in eisdem Ecclesiis sociari, *cap. In nova* 16. *q.* 7. Ad hoc Clement. 1. *de elect.* Neque obstat, *cap. Quorundam* 74. *dist.* quia Ecclesia Siracusana ad quam transivit, ibi Monachus, erat etiam Monachorum, ut ibi notatur. Neque hoc casu valet Episcopi dispensatio secundum Cardinalem. Et de Ecclesia non Collegiata seu beneficio simplici tradit Federic de Sen. *cons.* 136. *Factum tale est sub n.* 3. *vers. Sed fortiùs obstat*, Joan. Calder. & Cardin. *ubi suprà.* Et ita secundum Cardinalem intelliguntur textus *in cap. Si cupis, & cap. Alia cum duobus seqq.* 16. *quæst.* 1. & probatur *in d. c. Super eo de Regular.* & in Clem. 1. ibi, *Clericis sæcularibus*, secundum Joan. Andr. & Paul. *de supplen. neglig. Prælator.* & in hac Decretali à contrario sensu. Cessat enim in his beneficiis ratio curæ animarum, propter quam regulares jure veteri poterant ad Ecclesias sæculares assumi secundum Card. Item promotus ad simplex remanet Monachus claustralis; & sic alteratur status beneficii; quod fieri non debet, *cap.* 1. §. *Ad hoc cum sua glossa suprà eod.*, ut
19 per Federic. de Sen. *dist. cons.* 136. *ad finem.* Et ita etiam in Canonico Regulari aliàs respondit Gregor. XIII. nam cùm dubitaretur, an Canonicus Regularis esset capax beneficii simplicis, Sac. Congregatio dixit videri incapacem, quia *c. Quod Dei timorem*, loquitur de Parochiali, agendum tamen cum Sanctissimo. Die 23. Julii 1578. Sanctitas sua dixit, licèt Tridentinum Concilium non prohibuisset regulares obtinere sæculare

sæculare beneficium & Concilium Lateranense sub Leone ad concordata tantùm restringeretur; tamen jus commune obtare quod nomisi in Parochialibus dispensat, *d. c. Quod Dei timorem.* Hic autem agitur de simplici.

20 Ex facto quæsitum est, an Clemens obtinens in Commendam Prioratum S. Joannis Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium Aquenn. Diœcesis, cui animarum cura personarum sæcularium incumbit, teneatur in dicto Prioratu residere & curam animarum per seipsum exercere.

Jam S. Congregatio Concilii declaravit Commendatarios non teneri residere, si animarum cura Sacramentalis soli Conventui incumbat, non autem personæ Commendatarii; declarationem ad se relatam approbavit Gregor. XIII. ut scripsi latè *in cap.* 1. *infrà de Capell. Monachor.* In commendis autem Ordinis S. Basilii vel S. Benedicti cura indistinctè dicitur incumbere Monasteriis, quia Monachi in eis degentes in Congregatione prohibentur curam populi exercere ut est textus *in d. c.* 1. & ibi notant Butr. Abb. & communiter Doctores. Valet enim argumentum, Monachi sunt incapaces curæ; ergò cura ipsis non incumbit, sed Conventui, ut hoc notat Abb. *n.* 5. Mandos. *cons.* 20. *num.* 9. Rota *in recent. decis.* 154. *n.* 2. *in fin. par.* 2. Atque ita cùm cura animarum ante commendam non incumberet Abbati titulari, nec posteà dicenda est incumbere Commendatario, qui in locum Abbatis est subrogatus, cùm Commenda non mutet statum beneficii, Gemin. *consil.* 8. *n.* 8. *vers. Quia non est necesse*, Sarnen. *in reg. de infirm. quæst.* 13. & sæpius decidit Rota. Ideòque in Commendis dictorum Ordinum multoties respondit Sac. Congreg. Commendatarios non teneri residere, sed curam esse per Presbiteros sæculares exercendam.

Verùm hoc argumentum non procedit in Canonicis Regularibus, cujus ordinis est Prioratus, de quo agitur, quia ipsi de jure præfici possunt Ecclesiis Parochialibus ut est casus in hoc cap. ubi decretum Lateran. Concilii, quo Monachi prohibentur præfici Parochialibus Ecclesiis declaratur non habere locum in Canonicis Regularibus, qui quamvis à Sanctorum Monachorum consortio non putentur sejuncti, regulæ tamen inserviunt laxiori. Undè hoc casu opus est, ut Commendatarius probet curam esse penes Conventum ex aliquo alio capite, tam cùm non adest in Canonicis Regularibus incapacitas, quæ arguat curam esse penes Conventum, non penes ipsos; probatio ex hoc capite non relevat, cùm non concludat pernecesse, *cap. In præsentia* & ibi Dec. *in* 13. *notab. sup. de probat.* Rota *decis.* 160. *numer.* 8. *& decis.* 226. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* Gregor. XV. *decis.* 162. *n.* 9.

21 Quamobrem Commendatarius ad probandum animarum curam ante Commendam non incubuisse Priori & Canonicis sed Conventui, adducit privilegium Sixti IV. & Julii II. quibus indulgetur, ut Congregatio Canonicorum Lateranensium, seu illius Canonici per se, aut per Presbiteros sæculares vel regulares ad ipsorum nutus deputandos & amovibiles animarum curam Parochianorum Ecclesiarum Parochialium hujusmodi exercere possint & valeant. Ex hoc autem quod Prior possit curam per alium exercere, rectè infertur ut Prior non sit Curatus, ut in terminis de Priore regulare tradit Cardin. in Clem. *Ne in agro*, §. *Cæterùm in secunda opposit.* post Paul. ibi, *de statu Monach.* per textum *in c. Super eo, de præbend. lib.* 6.

Et quamvis aliàs deputatio Vicarii amovibilis arguat curam esse penes deputantem ut jam censuit S. Congregatio & est *decis.* Bisignetti 21. *n.* 2. *de præbend.* tamen hoc procedit in Presbiteris sæcularibus, non autem in regularibus. Deputatio enim Vicarii amovibilis potiùs arguit curam esse penes Ecclesiam & Conventum ut per Cardin. *loc. cit.* & satis constat ex decreto Tridentini Concilii, *cap.* 11. *sess.* 25. *de Regular.*

Deindè hoc probat Commendatarius, quia Priores olim 22
non erant perpetui, neque intitulati in hujusmodi Prioratibus, sed potiùs obedientiarii & claustrales juxta dictam Clemen. *Ne in agro*; ergò non erant Curati, aut sponsi Ecclesiæ; etenim ad hoc requiritur, ut sint perpetui, ut notant gloss. in Clem. *Dudum*, *Statuimus*, *in verb. Impedant*, *de sepultur.* & ibi Cardin. *in* §. *Ac deindè n.* 9. Vitalin. *in* §. *Verum n.* 3. Mandos. *in reg.* 20. *q.* 2. *n.* 4. & alii relati à Gonzal. *ad regulam de mensibus in gloss.* 6. *num.* 40. 36. 42. 93. *&* 97.

Undè cum cura penes illorum personas non esset, neque 23
penes Vicarios amovibiles, necessariò sequitur ut esset penes Ecclesiam vel Conventum, quo casu intrat declaratio S. Congregationi relata superiùs, ut Commendatarius residere non teneatur; cùm cura personæ ipsius non incumbat.

Cæterùm adhuc supereit difficultas, quia in dicta Religione Prioratus sunt in duplici differentia; quidam sunt Conventuales, & in his cura poteit etiam per alios exerceri, juxta indultum Sixti IV. & Julii II. & locum habent omnia supra dicta.

Quidam verò sunt Prioratus nuncupati & hi conferuntur in titulum Canonicis Regularibus, qui tenentur residere & curam per seipsos exercere ad præscriptum hujus Decretalis. Orator autem nondum docuit suum Prioratum esse conventualem, nisi ex conjectura, quòd centum ab hinc annis illius Prior accessit ad Capitulum Generale. Sed ubi concludenter probasset hanc Conventualitatem posset responderi, eum non teneri in Prioratu residere, quamvis habeat curam personarum sæcularium, sed curam ipsam esse exercendam per Presbiterum sæcularem ab Ordinario approbandum.

DE STATU MONACHORUM.

Idem Innocentius III. Abbati & Conventui Sublacen.

CAPUT VI.

CUm ad Monasterium Sublacenn. & infrà. Firmiter inhibuimus, ne quis de cætero Monachorum, lineis camisiis uteretur, & infrà. Prohibemus quoque districtè in virtute obedientiæ, sub obtestatione divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat, sed si quis aliquid habeat proprii, totum in continenti resignet. Si verò post hoc, proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere, regulari monitione præmissa, de Monasterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs, nisi pœniteat secundum Monasticam disciplinam: quòd si proprietas apud quemquam inventa fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis, extra Monasterium in sterquilinio subterretur: secundum quod beatus Gregorius narrat in Dialogo se fecisse: undè si quidquam alicui fuerit specialiter destinatum, non præsumat illud accipere, sed Abbati, vel Priori, vel Cellerario assignetur. In oratorio verò, refectorio, & dormitorio continuum semper silentium observetur. In claustro quoque certis horis, & locis, secundum antiquam consuetudinem Monasterii, laudabiliter observatam.

Sacra Congregatio illa verba. *Et deindè quolibet triennio sese in Congregationem redigere &c.* quod debeant de triennio ad triennium ista Monasteria commune celebrare Capitulum juxta dispositionem dictæ Constitutionis. In singulis. Item Monasteria commendata, *d. c.* 8. comprehendi, quam Congregationis sententiam ad se relatam, Sanctissimus probavit & executioni demandari jussit.

10 Hinc cùm Præses & Abbates Monasteriorum exemptorum Ordinis Sancti Benedicti in Belgio petiissent à Sanctissimo D. N. Innocentio X. confirmationem erectionis in Congregationem quam asserebant factam fuisse à Gregorio XIII. & ulteriùs supplicassent pro facultate aggregandi eidem Congreg. alia Monasteria non exempta, die 9. Januarii 1648. S. Congreg. rerum Consistoralium, ad quam Sanctitas sua hoc negotium examinandum rejecit in primis animadvertit in vim hujus c. *In singulis de stat Monach.* & Concil. Trident. *in d. c.* 8. *sess.* 25. *de Regul.* minimè licere Monasteriis quibuslibet sibi aggregare alia Monasteria ejusdem, vel alterius ordinis, sed tantùm sese in Congregationem redigere in singulis trienniis id est se congregare & convenire, ad commune seu
11 Provinciale Capitulum, juxta antiquam resolutionem S. Congreg. Concilii à Summo Pontifice approbatam, rursùs animadvertit facultatem se redigendi in Congregationes seu Capitula congregandi non fuisse tributam à Concilio quoad Monasteria non exempta, sed tantùm quo ad illa quæ Capitulis vel Episcopis non subsunt nec suos habent Ordinarios Visitatores sed sub immediata Sedis Apostolicæ probatione & ordinatione existunt, ut verba ipsa tenent. Demùm animadvertit prædicta Monasteria exempta in Belgio nequaquam obtinuisse à Gregorio XIII. confirmationem erectionis in Congregationem cum facultate aggregandi Monasteria itidem exempta ejusdem Ordinis, Sed tantummodò prævia narratione quod se redegerant in Congregationem infra annum à fine Concilii Tridentini & deindè quodlibet triennio obtinuerunt præmissa confirmari cum clausula quatenùs secundum ejusdem Concilii decreta processissent. De erectione autem in Congregationem, vel de aggregatione, nec verbum quidem legitur in litteris Gregorii. Ac proindè Sac. Congregatio existimavit concedi non posse confirmationem erectionis, quæ non extat, longè minùs facultatem sibi aggregandi Monasteria non exempta. Nihil tamen horum significandum esse Monachis, sed tamen dicendum S. Congregationem velle edoceri à Pronuncio in Belgio de progressibus ipsius Congregationis & inspicere ordinationes, quas fecerunt, dùm se redegerunt in congregationem, ideòque scribendum Pronuncio ut hujusmodi Ordinationes & capitula transmittat & de integro negotio S. congreg. edoceat, auditis etiam Episcopis & aliis quorum interest.

12 Quæro, cùm hæc constitutio disponat ut capitula Religiosorum de triennio in triennium celebrentur, an aliquid sit immutandum in his Religionibus vel Congregationibus Monachorum, in quibus Capitula celebrantur singulis annis & Præsides eliguntur annales. Pro solutione hîc inferendas duxi litteras Sac. Congreg. me Secretario scriptas ad D. Cardinalem à Lotharingia, quas Franciscus à Lotharingia, Episcopus Verdunen. suis litteris asseruit è cœlo esse dictatas. Sunt autem tenoris ut sequitur.

(Semel atque iterum actum est in Sac. Congregatione de negotiis Monachorum S. Vitonii & Nidulphi à Sanctissimo D. N. præposita de decretis quæ Amplitudo V. Illustriss. in vim facultatis ei attributæ Sanctitatis suæ litteris in forma Brevis, non ita pridem edidit moxque ad earumdem litterarum præscriptum Sedis Apostolicæ examini & correctioni subjecit. Et quamquam amplissimi Patres plurimùm in omnibus deferendam putarint Amplitudinis V. Ill. prudentiæ ac zelo quam probè intelligunt egisse omnia solo Religionis bono permotam aut certè rerum statu ita exigente, noluerunt tamen omittere, quin ei adsignificarent rationum momenta, quæ Decretorum saltem aliquot approbationi visa sunt difficultatem ingerere, inter illa adfertur primum, quòd Religionum institutis à Sede Apostolica approbatis derogare, nisi necessitate cogente, vix justum, aut tutum existimatur, præcipuum namque Spiritûs Sancti lumen effulget Regularium Congregationum Institutionibus. At Congregatio Monachorum de qua agitur, non modo erecta ad instar Cassinensis, quæ ab institutione Præsidentes habet annales, sed speciali etiam decreto bon. mem. Cardinalis à Lotharingia Sedis Apostolicæ Legati à primordiis suæ erectionis munita ne Præsidis Officium ultra annum, neve Abbatum ac Superiorum regimen ultra quinquennium progrediatur. Quod sanè statutum nedùm à Sede Apostolica extitit approbatum, verùm etiam ab ipsis Monachis jurejurando firmatum, iis declarationibus adjectis in ipso die professionis regularis, ut illius observatio solemni Monachorum voto comprehendi videatur. Atqui à Regula quam quisque professus est, peculiariumque votorum ac præceptorum observatione non modo non deflecti ampliùs illa ad veterem, ac regularem disciplinam instaurari vehementer optat ac præcipit Sacro sancta Tridentina Synodus à cujus saluberrima dispositione, veterum etiam Conciliorum sanctionibus & Apostolicis decretis roborata vel minimum recedere nulla nos cogit necessitas, nulla suadet utilitas; Quandòquidem si Præsides oportuisset constituere triennales ob exiguum personarum habilium numerum ad ejusmodi munus exercendum, quippe id faciendum fuisset initio nascentis Congregationis. At ubi hæc adolevit, jamque in viridem juventam, ac numerosam familiam excrevit minimè verendum quin ex toto Monachus vel unus semper assumi possit idoneus ad illud obeundum. Neque verò videtur præstare ut Præsides sint triennales, quàm annales, ut nempè sint majoris autoritatis & quæ pro bono congregationis inchoaverint, possint faciliùs perficere, nam congregationem Cassinensem, instar cujus hæc erecta est ad eam rationem Sedes Apostolica instituit, ut summa rerum agendarum autoritas non consisteret penes Generalem, aut caput Ordinis ut in aliis Religionibus, sed penes Generale capitulum, ita ut Præsidem obsequendi tantum & capituli Ordinationes exequendi maneat necessitas. Fortè etiam oportebit, si Præsides sint triennales in tertium annum rejicere ipsius capituli celebrationem quæ fieri solet potissimum ad electionem Præsidis & tamen quis neget frequentem capitulorum congregationem plurimum prodesse ad regularem disciplinam, vel conservandam vel ubi collapsa est, reparandam? Deindè nondum congregatio hæc tam longè, latèque diffusa est, ut non unus vel solius anni spatio eam perlustrare ac sancita exequi percommodè queat, quandò Cassinensis quæ multò latiùs progreditur, uno tamen annali Præside optimè gubernatur quin imò cum aliquot ab hinc annis constitutum esset ut eligeretur triennalis, eam rem in perniciem congregationis cedentem Sedes Apostolica ad primævam formam redintegravit. In Abbatibus quoque ac Superioribus localibus quinquennii tempus satis, superque habetur, ita ut illud in longiores moras protelare nihil aliud videatur, quàm fovere Monachorum ambitionem & Abbates veluti perpetuos constituere adversus vetus congregationis institutum à Romana Sede approbatum atque ut supra firmatum jurejurando. Et quamvis in Decreto prudenter adjectum sit ut electio post absolutum quinquennium etiam non transacto alio biennio valida sit, si ita suaserit evidens Monasteriorum utilitas, aut necessitas ex septem definitoribus quinque judicio approbatam; cùm tamen hæc multam habeant latitudinem, inficiandum non est, quin hic aperiatur via ambitiosis commentitias, aut affectatas utilitates, aut necessitates adstruendi, quòd si hoc decretum de biennali Superiorum vacatione vix servari potuit cùm simpliciter & absolutè ligabat; quantò faciliùs nunc violabitur, si licebit in causam violationis obtrudere necessitatem aut utilitatem? Verendum etiam ne Congregatio S. Mauri, quam in Gallia veluti primogenitam Congregatio SS. Vitoni & Nidulphi nuper effudit, hoc exemplo commoveatur. Verendum itidem, ne id ipsum contingat in Cassinensi, vix enim est ut causam non quærat dominandi libido. Prætereà auditur majorem, ac saniorem Congregationis partem velle constanter adhærere primævæ Congregationis institutioni & quamquam Monachi circiter centum duntaxat, expressè hoc videantur declarasse, multò tamen plures hoc ipsum cupere, licet se prodere non audeant, quin etiam prodituros si eorum mens secretò, ac liberè exquiratur. Itaque si vix Apostolica Sedes adduci consuevit, ut vel Religiosis volentibus primævam Religionis institutionem intervertat, aut immutet, quid faciet ipsis invitis ac reluctantibus. Addunt demùm Monachi se auditos quidem illic fuisse, cùm primum decretum simpliciter editum fuit de Superioribus quinquennalibus, at secundum posterius cum limitatione utilitatis aut necessitatis prodiisse ipsis neque auditis, neque citatis. Hæc omnia Illustrissimi Patres ad amplitudinem vestram Illustriss. deferri jusserunt, ut illis sedulò ac maturè perpensis dignetur mentem suam aperire & quid facto opus censeat uberiùs explicare; norunt enim avitam illius pietatem, regularisque disciplinæ studium, ingenii etiam acumen atque in rebus gerendis prudentiam ut propterea illis hæsitandum non sit, quin ipsa ubi attentè singula consideraverit aut flectatur Sac. Congregationis animadversionibus, aut ea afferat rationum pondera, quibus in illius sententiam se flecti consultius putent Amplissimi Patres. Nos quòd superest amplitudini vestræ Illustriss. prospera omnia precamur ex animo, manusque humillimè deosculamur. Datum Romæ 16. Januarii 1630.)

DE RELIGIOSIS DOMIBUS

Ut Episcopis sint subjecta.

CAPUT III.

DE Xenodochiis & aliis similibus locis per sollicitudinem Episcoporum, in quorum Diœcesi existunt, ad easdem utilitates, quibus constituta sunt, ordinentur.

SUMMARIUM.

1 *Episcopo subsunt omnia loca pia, & ad ejus sollicitudinem debent ordinari ad usum destinatum.*
2 *Episcopus fundat intentionem de jure communi super subjectione, administratione & ordinatione Hospitalium, aliorumque piorum locorum suæ Diœcesis.*
3 *Hospitale qui dicit exemptum, probare debet statuto, ut fundatione, vel præscriptione, aut privilegio.*
4 *Sed post Concilium Tridentinum exemptionis privilegium, consuetudo etiam immemorabilis non suffragantur.*
5 *Hospitale Papiæ potest ab Episcopo visitari, non obstante privilegio Nicolai V.*
6 *Xenodochium propriè quid sit, & de variis hospitalium nuncupationibus.*
7 *Hospitalium redditus in quibus subsint Episcopi dispositioni.*
8 *Ordinarii curare debent ut hospitalia quæcumque à suis administratoribus etiam exemptis fideliter & diligenter gubernentur.*
9 *Item ut eleemosinæ ab administratoribus fabricæ expendantur in usum destinatum, & omnia fideliter peragantur.*
10 *Hospitalia & loca pia ita demùm subjunt visitationi Ordinarii, si sint Religiosa, id est fundata autoritate Episcopi, aliàs secùs.*
11 *Religiosum locum nemo potest efficere sine Episcopi autoritate.*
12 *Hospitale, privatum mortuo Patrono, spectat ad curam Episcopi, ut pia voluntas executioni demandetur.*
13 *Hospitalis administratoribus detractantibus exequi voluntatem fundatoris, jus exequendi ad Episcopum devolvitur.*
14 *Hospitalium etiam privatorum administratores tenentur quotannis reddere Episcopo rationem administrationis.*
15 *Hospitalia sub immediata Regum protectione, quæ ex fundatione, vel privilegio, aut consuetudine non probantur exempta, an possint ab Episcopo visitari, & n. seqq. usque ad n. 30.*
18 *Visitatio hospitalium restringitur à Concilio ad casus à jure concessos, jus exigendi rationes non item.*
19 *Hospitalia sub immediata Regum protectione non eximuntur per Concilium Tridentinum à visitatione Episcopi, sed præservatur illorum exemptio.*
20 *Concilii Tridentini Decretum* c. 8. sess. 22. *expenditur.*
21 *Ordinarii Jurisdictioni Concilium Tridentinum nihil detraxit, etiam in locis sub Regum protectione existentibus.*
22 *Loca Regia ita demùm sunt exempta à visitatione Episcopi, si exemptionem justo titulo acquisierint.*
23 *Fundatio Ecclesiæ & Hospitalis sub Regia protectione non spectat ad Laicos, sed ad Sedem Apostolicam, vel ad Ordinarium.*
24 *Protectio legitima & justa tantùm præservata est à Concilio Tridentino, non autem ea quæ de facto assumitur.*
25 *Regum Jura Concilium Tridentinum præservavit, sed nova illis non attribuit.*
26 *Regia protectio de facto à sæcularibus Ministris assumpta, Ordinarii Jurisdictionem non lædit.*
27 *Hospitale fundatum sub Jurisdictione Episcopi non fit exemptum ex eo quòd posteà illius Ecclesia fundetur sub Regis protectione.*
28 *Monasterium unitum & commendatum Hospitali sub Regia protectione existenti, potest ab Ordinario visitari.*
29 *Unio non præjudicat Episcopo, in cujus Diœcesi erat Ecclesia unita.*
30 *Hospitalia existentia in statu Mediolani non comprehenduntur in exceptione, cap. 8. sess. 22. Concilii Tridentini, nisi quæ expressè reperiuntur sub Regis protectione.*
31 *Episcopo visitare volenti si opponatur quòd Hospitale sit sub Regia protectione, cognitio exceptionum non ad judices sæculares, sed ad ipsum Episcopum pertinet.*

1 DE *Xenodochiis.* Breve est, sed per alia verba sic potest summari secundum Abbatem Siculum. Episcopo subsunt omnia loca pia, & ad ejus sollicitudinem debent ordinari ad usum destinatum.

2 Nota ex hac Decretali Episcopum fundare intentionem de jure communi super subjectione, administratione & ordinatione Hospitalium, & omnium piorum locorum suæ Diœcesis, ut hîc, & in cap. *Si quis Episcoporum*, 16. *q.* 5. *& c.* 2. *q.* 3. &c. *Omnes Basilicæ*, *q.* 7. *c. Constitutus*, *cum dub. seqq. infra eod. cap.* 1. *cum multis seqq.* 10. *q.* 1. hic notat gloss. 2. Hostiens. *n.* 6. *in ver. Per sollicitudinem*, Cardin. *in* 2. *notab.* Anton. de Butr. *in* 1. *&* 2. *notab.* & Joan. de
3 Anan. *num.* 4. Undè qui dicit Hospitale, vel locum pium exemptum, probare debet statuto in limine fundationis, vel legitima præscriptione, vel privilegio Apostolico, ut in Clem. *Quia contingit*, *in primo responso de Relig. domib.* & ibi gloss. *in ver. De jure*, & notant hîc Joan. Andr. *n.* 1. *in ver. Episcoporum*, Butr. *n.* 3. *vers. Oppono*, & Cardin. *n.* 2. *eod. vers.*

4 Verùm hodiè exemptionum privilegia, & consuetudines non suffragantur, utpotè sublatæ à Concilio Tridentino *in c.* 8. *sess.* 22. quo statutum est ut Episcopi habeant jus visitandi Hospitalia, Collegia quæcumque ac Confraternitates Laicorum, &c. eleemosinas Montis Pietatis, & pia loca omnia, etiamsi prædictorum locorum cura ad Laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita; non obstante quacumque consuetudine etiam immemorabili, privilegio, aut statuto, ad idem *c.* 15. *sess.* 7.

Hinc cùm administratores Hospitalis Papiæ exempti per
privilegium Nicolai V. à visitatione Ordinarii prætenderent 5
ab eo post Concilium visitari non posse, nec coram eo teneri reddere administrationis suæ rationem, S. Congregatio ab his hac de re consulta censuit, non obstantibus allegatis pro administratoribus Hospitalis, jus visitandi dictum Hospitale, & exigendi redditionem rationum ab ejus administratoribus competere Episcopo, tanquàm Sedis Apostolicæ Delegato ex decreto Concilii *sess.* 22. *cap.* 8. *&* 9. Et ratio est, quia *d. cap.* 8. tollit privilegium Nicolai V. quoad visitationem, & licèt dicat in casibus à jure concessis, hoc tamen non impedit, cùm de jure communi Episcopus visitare possit Hospitalia sublato privilegio, *cap. de Xenodochiis*, *de Relig. domib.* & Clem. *Quia contingit*, *eodem tit.* Quod verò attinet ad redditionem rationum, de qua *in cap.* 9. exceptus est solus casus quando in fundatione cautum esset, ut non redderentur Ordinario, sed in Bulla Nicolai V. in qua fit fundamentum, nulla mentio habetur cui sit reddenda ratio, vel non reddenda.

concordat textus *in c. Monachi supra eodem hic*; *& qui in extremis cum peculio inventus fuerit & dignè non pœnituerit nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam.*

11 Quin imò *in c. Super quodam supra eodem* Regularis Canonicus qui in articulo mortis non resignavit proprium quod latenter habuerat, non solùm in Cœmeterio sepeliri non debet, sed si de facto sepultus fuerit, indè debet exhumari, si sine maximo scandalo fieri poterit. Et ita hic est casus secundum Joannem Andream & omnes in summario textûs & glossæ in verbo *Sepulturam*. Reddit rationem, quia scilicet in mortali peccato mortuus est.

Tertiò nota hic *ipsa cum eo* proprietatem ipsam quam Mo-
12 nachus fuit deprehensus habere in morte, subterrandam esse unà cum ipso Monacho in sterquilinio, ut proximè dictum est. Hoc malè observant Superiores Ordinum qui proprietatem Monachorum decedentium sibi appropriant tanquam spolia. Dicunt tamen hic Host. *num. 7.* Joannes Andreas *num. 4.* & Anchar. *n. 10. in 5. notab.* non totam proprietatem esse subterrandam, ut quid enim perditio hæc? Sed partem ipsius duntaxat, arg. c. 2. supra *de consuet.* & satis esse ut cum Monacho subterrentur triginta denarii. Tanti enim venditus fuit Joseph. *Genesis* 37. & tanti Christus *Matthæi* 27. Idcircò
13 autem textus dicit de proprietate inventa in morte, quia si in vita, tunc debet converti in utilitatem Ecclesiæ seu Monasterii, *c. Quantò de Offic. Ordin. & c. Abbates* 18. *q.* 1. glossa hic in verbo *In morte*.

14 Quartò nota hic *quidquam alicui fuerit specialiter destinatum* Monacho non licere aliquid munera accipere, sed quidquid ei destinatum aut transmissum est, Abbati assignandum esse per illum qui portat vel per alium, ut hic per Host. *n.* 8. in verbo *assignetur* & Joannem Andream *n.* 6. in eodem verbo. Et sic rectè deferendum est ad manus Superioris, ut clarè probat hæc littera dum dicit *non præsumat illud accipere*, sed Abbati vel Priori vel Cellerario assignetur; & sic Religioso interdicitur non tantùm sibi oblata retinere, sed etiam accipere. Et pondera verbum illud *quidquam* quod verificatur in qualibet re oblata seu transmissa quantumvis minima secundum Host. *n.* 8. vers. *vel aliquod munus quantumcumque etiam minimum* & Joan. Andr. *n.* 4. in verbo *Quidquam*. Ad hoc bonus textus *in c. Non dicatis hic: Quicumque autem in tantum progressus fuerit malum ut occultè ab aliquo litteras vel quodlibet munus accipiat, & c.* 12. *quæst.* 1. & adde quod scripsi *in cap. Monachi* n. 18. 47. *supra eodem*, & quod no-
15 tat Abb. *hic n.* 2. ubi dicit esse quasi expressum hic quòd si aliquid legetur vel donetur religioso, non debet illud capere sine licentia Superioris, sed tale donatum seu relatum requiritur Monasterio. Hodiè debet eum reliquis bonis Monasterii incorporari & confundi ex Conc. Trid. & decretis Clementis VIII. ut dixi *in d. c. Monachi à num.* 67. Nec audiendus est Vincentius hic relatus à Joan. Andr. *numer.* 5.
16 dùm ait: (Quod si quis legat fundum Monacho, ita ut habeat usumfructum, Monachus illum habere debet ad exemplum filiifamilias, qui tametsi quidquid acquirit, acquirat patri quoad usumfructum & sibi quoad proprietatem; tamen si ita legetur filio ut habeat usum fructum, hoc casu habebit ut Authen. *Exceptis* C. *de bonis quæ liber.*) Quoniam
17 hoc simile non procedit, quia filiusfamilias est capax proprietatis, ut in d. Auth. *Exceptis*, Monachus autem non ut *hic & in cap. Nolo & cap. Non dicatis* 12. *qu.* 1. etiam quoad usumfructum, Clem. *Exivi*, §. *Cupientes*, *vers. Verum de verbor. significat.* Abb. *hic num.* 1. *in fin.* Adde quòd hæc opinio hodiè reprobatur à Concilio Tridentino *in cap.* 2. *sess.* 25. *de Regular.* ut scripsi latissimè in prædicta Decretali, *Monachi à n.* 44. *usque ad n.* 67.

18 Quintò nota ibi, *quamquam ex Indulgentia*, Abbatem posse dispensare super regula Monachali quantùm ad esum carnium, scilicet extra refectorium ut hic & argum. *c. Carnem de consecrat. dist.* 5. quemadmodum dispensare potest in propria cella habenda, *cap. Monachum* 20. *qu. ult.* Item in ordinem, *cap. Cùm* N. *de eo, qui fuit ordin. suscep.* Item cum eo qui excommunicatus ordines suscepit *c. Cùm illorum, infrà de sentent. excomm.* gloss. *hic in ver. Indulgentia*, Innocen. *in princip.* Alii tamen dicunt Abbatem non posse dispensare super esu carnium. Nec obstat hæc littera ibi, *Ipsoque secum in camera sua melius & plenius exhibere.*
19 Quia non dicit de carnibus & forsan loquitur de grossis piscibus. Et hanc dicit esse veritatem reprobata consuetudine contraria Hostien. *n.* 11. *in fin. vers. Undè & dicunt alii*; cum quo transit Joan. Andr. *n.* 2. Butr. *n.* 15. & plerique alii.

20 Sextò nota litteram *in vers. Porrò*: nam debiles & infirmi & qui minutione vel aliqua medicina indigent, recipere possunt necessaria tam in carnibus, quàm in aliis, puta in balneis, famulis & hujusmodi ut in regula Sancti Benedicti *c.* 36. non tamen seorsum in cameris & multò minùs in refectorio, sed solùm in infirmitorio, seu valetudinario. Et quod
21 ad minutionem dicit Vincentius hic relatus à Joan. Andr. *n.* 11. unum mirabile, videlicet qui minuit die 13. Februarii ab initio mensis computando non morietur illo anno ex febrili distemperantia & hæc est salubris minutio per Angelum revelata. Et hoc servabat Joan. Andr. secundum Abb. *hic num.* 4. qui tamen subdit non indigenti non esse id facilè consulendum, quia ex minutione sanguinis minuitur vita secundum traditionem peritorum. Porrò cùm hoc anno 1650. In ipsa die 13. Februarii indicassem duobus amicis meis dic- 22
tum Vincentii, & ipsorum alter vellet protinùs hoc remedio uti in persona neptis suæ ægrotantis, alter opposuit quòd ex Kalendario Gregoriano subtracti sunt ab anno decem dies quibus à Concilio Nicæno usque ad annum 1582. æquinoctium vernum à pristina sede recesserat ut *in Constitutione* 74. Gregorii XIII. quæ incipit, *Inter gravissimas*. Atque ita cùm hodiè ignoretur an dies 13. Februarii sit illamet quæ currebat tempore revelationis Angeli, præ incertitudine amicus cœpit hærere & propositum non adimplevit.

In §. *Tales*, quæro, an Priores amoveri possint ad nutum 23
Abbatis sine ulla causa.

Pro solutione quæstionis distinguendum est, nam aliqui 24
sunt Priores Conventuales qui à Capitulo canonicè eliguntur & à Superiore confirmantur. Et hi non removentur nisi ex causa & juris ordine servato, textus est rotundus *in cap. Monachi* §. *Priores suprà eod.* Cujus hæc sunt verba. (Priores autem cum in Ecclesiis Conventualibus per electionem Capitulorum suorum canonicè fuerint instituti, nisi pro manifesta & rationabili causa non mutentur, videlicet si fuerint dilapidatores, si incontinenter vixerint aut tale aliquid egerint, pro quo amovendi meritò videantur,) ubi gl. *in verb. Non mutentur*, dicit hoc intelligi de illis, qui instituuntur perpetuò per Canonicam electionem Capituli & confirmationem Superioris; isti sine certa causa removeri non debent, quia sine culpa nemo privari debet jure suo, *cap. Satis per versum* 56. *distinct. cap. Inventum* 16. *q.* 1. *c.* 2. *suprà de judic.* & cum gloss. concordant Innoc. *ibi ad fin. in verb. Non mutentur*, Hostien. *n.* 5. dicens hujusmodi Priores perpetuos esse, nec esse removendos sine causa & juris ordine non servato, Joan. Andr *n.* 12. & communiter DD. licèt etiam canonicè elect. possint ex levioribus causis ab administratione 25
amoveri, ut dicit text. *in c. Per tuas, il primò ad finem infrà de Simon.* & hic notat gloss. *in verb. Amoveri.*

Alii verò sunt Priores minores qui per electionem Cano- 26
nicam non creantur, sed Abbas committit eis administrationem & tales sunt ad nutum ipsius Abbatis amovibiles, ut est textus in hoc §. *Tales* in illis verbis. (Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò possidenda tanquam in sua sibi vita locetur; sed cùm oportuerit removeri sine contradictione aliqua revocetur,) nam verbum *obedientia* exponitur, id est Prioratus vel Officium certam habens administrationem secundum Host. hic *n.* 20. in verbo *obedientia* & Joan. Andr. *n.* 13. in eodem verbo & verb. *Cùm oportuerit* exponuntur, id est 27
quandò Abbati videbitur in cujus dispositione cuncta constituunt, ut per eumdem Host. *d. n.* 20. in verbo *Oportuerit* & Joan. Andr. *n.* 14. Tales igitur Priores non confirmantur, ut *c. Ad nostram & c. Porrecta suprà de confirm. util.* Sed 28
sunt ad nutum Abbatis amovibiles, pro ut firmat præcitata glossa *in d. c. Monachi* in verbo *non mutentur supra eodem* & hic Innoc. *ad fin.* in eodem verbo, Host. *n.* 5. dicens Priores minores pro voluntate Abbatis hodiè mitti posse ad Prioratus & in cratinum revocari, Joan. Andr. *n.* 12. vers. *alii ad voluntatem*. Item glossa hic in verbo *perpetuò*, Host. *n.* 20. in eodem verbo. Item glossa in Clem. 1. in verbo *revocari post med.* vers. *Et cetas de suppl. negl. Prælat.* & nullus discrepat & de talibus intelligendus est Abbas *hic numer.* 5. dum ait. 29
(Nota Regulam generalem quòd in Monasterio præter Abbatem nullum Officium est perpetuum.) Atque ita hujusmodi Prioratus & Beneficia Regularium ex sui natura esse 30
manualia per hunc textum firmant Cassad. *dec.* 4. *n.* 3. & *dec.* 12. *n.* 9. *de præbendis* Milis *in repertorio* in verbo *Beneficia Regularia n.* 30. Rebuff. *in tract. de pacific. possess. n.* 280. Joan. de Selva *in tract. de Benefic.* 3. *par. q.* 67. *n.* 1. Mandos. *in reg.* 3. *reservatoria quæstione* 11. *n.* 13. Navarr. *Comment.* 4. *de Regular. numero* 25. vers. *Tertiò* & alii recentiores.

De his igitur Prioribus qui sunt ad nutum amovibiles, du- 31
bitatur numquid amoveri possint ad libitum Abbatis sine ulla causa. Et quidem Innoc. *in c. insinuante sub n.* 2. *infrà qui Clerici vel voventes.* videtur fuisse in ea sententia, ut sine causa amoveri non possint. Sic enim ait. Et si occurreret casus in quo Abbas vel Superior vellent ex malitia removere Monachum à loco quem ei deputarunt, posset supplicare 32
Superiori & Superior eum audire deberet ad similitudinem servi, *ut in lege* 1. *cod. de precib. Imper. offerend.* & §. *Sed & major. instit. de his qui sunt sui vel alien. jur.* & per hanc Innocentii doctrinam Rebuff. *in tract. de pacific. possess. n.* 275. vers. *Secundum intelligo.* (Si Abbas, inquit, sine causa amoveat Monachum à Prioratu manuali, potest idem Monachus implorare Officium Superioris, ut sine causa ex sola malitia non removeatur. Et hanc opinionem sequuntur Ultra-

montani, ut testatur Joannes Andreas *in c. Cùm singula n.* 1. *sub glossa ad idem de præb. lib.* 6. ejus verba hæc sunt. Scire debes quòd multùm apud Ultra montanos viguit hæc opinio, quòd Prior manualis quem sine causa rationabili Abbas removere vult, fortè ex odio, quia detulit vel quia nepoti vult illud conferre vel simili causa non justâ potest apud Superiorem Abbatis de ipso querelam deponere.) Ejusdem sententiæ 33
videtur fuisse Host. hic *n.* 21. dum ait (etiam Præpositum qui est secundus post Abbatem in Monasterio, posse ab eo removeri, si quater admonitus se non emendaverit.) Et mox subdit. (Sed caveat Abbas ne fortè zeli aut invidiæ flamma urat animam suam, quia de omnibus suis judiciis redditurus est Deo rationem, ut *in reg. c.* 65. *ante finem & in fine.*) Et ita Host. clarè supponit amotionem à Prioratu & officio manuali fieri non debere sine rationabili causa.

Sed his non obstantibus apud Citramontanos communiter tenetur Priores manuales posse per Abbatem removeri etiam sine causa, quia expedit ut nudâ voluntate etiam sine causa possit illos ad claustrum revocare. Ita Joannes Andreas *in d. c. Cùm singula sub n.* 2. vers. *Sed apud Italos communiter hoc non recipitur, de præb. lib.* 6. & post eum hic Anton. de Butr. *n.* 5. Anchar. *n.* 4. Gemin. *col.* 2. *prope finem*, vers. *Sed non recipitur* & Franc. *n.* 5. vers. *Sed apud Italos.* Dec. *in c. ad nostram n.* 7. vers. *Sed in Italia de confirm. util. vel inutil.* quos in puncto secuta fuit Rota in causa Aquilana Prioratûs 16. Martii 1584. ut *in dec.* 178. *par.* 1. *divers.* & pro hac opinione videtur textus in hoc §. *Tales hic sine contradictione aliqua revocetur*, nam ut dicunt Host. *n.* 21. in verbo *Contradictione* & Joannes Andreas *n.* 15. In talibus non est locus contradictioni nec appellationi, *c. Reprehensibilis & c. cum speciali in fine suprà de appellat. c. Per tuas in fine infrà* 34
de simon. Ad idem videtur textus quasi expressus in Clem. 1. §. *Præmissa de suppleud. neglig. Prælat. hic liberè potuit ad claustrum, cùm oportuerit revocari*, nam verbum *liberè* idem importat quod sine causa & pro libito voluntatis, ut *cap. Quamvis de procurat. lib.* 6. Bald. *in c.* 1. *n.* 6. *suprà de rescript.* Socin. sen. *cons.* 170 *in præsenti n.* 8. *vol.* 2. Menoc. 35
alios cumulans *de arbitr. lib.* 1. *q.* 8. *à num.* 33. & hinc fit ut Regularis per Abbatem spoliatus officio vel beneficio manuali sine justa causa minimè possit agere interdicto recuperandæ contra spoliatorem, quia Abbas spoliando, nullam intulit injuriam, sed usus est jure suo, ut voluit singulariter Bald. in lege *Cùm affirmes in fine, cod. de liberali causa.* Felin. *in c. Per tuas n.* 4. *de major. & obed.* Rebuff. *de pacific. possess.* 36
n. 274. Navarr. *Comment.* 2. *de Regular. n.* 65. vers. *addo octavò & cons.* 14. *n.* 11. *de statu Monach.* Item Monachi sunt obedientiarii, *cap. Si Religiosus de elect. libro sexto*, de quo pulchrè per Archidiaconum *in c. Sciendum num.* 1. 8. *quæst.* 1.

Demùm hanc sententiam in Prioribus Congregationis Montis Virginis, qui ex litteris sanctæ memoriæ Pauli V. sunt ad nutum amovibiles, probavit Sacra Congregatio specialiter à Sanctissimo deputata super statu Regularium die 7. Martii 1650.

Ampliatur conclusio superiùs firmata, ut locum habeat 37
non obstante quòd Priores manuales non consueverint revocari, quia cùm hoc sit in facultate Abbatis, si non est usus tali facultate, consuetudo non inducitur, cùm in actibus merè facultativis non inducatur consuetudo, ut in his firmat Abbas *in c. ad nostram n.* 11. ubi etiam Dec. *n.* 6. vers. *Ultimò Abbas concludit de confirm. util. vel inutil.* Rebuff. *de pacific. possess. n.* 335. quos secuta fuit Rota *in præall. dec.* 778. *n.* 5. *par* 1. *divers.*

Ampliatur secundò etiam in Vicariis temporalibus in Ec- 38
clesia curata & sæculari qui possunt sine causa removeri, ut tenent *in c. Cùm non ignores de præb.* Innoc. *n.* 2. Host. *n.* 8. & 9. Joan. Andr. *n.* 3. Butr. *n.* 5. Card. *n.* 7. Anchar. *n.* 3. *circa med.* & Imol. *n.* 4. *post med.* Bero *in c. Non sine multa n.* 10. *de arbitr.* Butr. *cons.* 51. *n.* 2. & 6. vers. *Ex quibus* & vers. *Item ratio cons.* 262. *n.* 4. 5. & 6. *lib.* 3. & latissimè firmavit Rota *in Hispalen. Juris amovendi Curatos die* 20. *Aprilis* 1640. coram R. P. D. Peutingerio, quæ postea fuit confirmata 21. Junii 1641. & rursùs 23. Junii 1642. coram 39
eodem Cocin. *dec.* 18. *n.* 13. & est ex mente Sacræ Congregationis Concilii, ut in declaratione relata in prædicta decis. Rotæ sub die 21. Junii tenoris infrà scripti, videlicet an Vicarii amovibiles deputati ad nutum Capituli pro exercitio curæ præviâ approbatione Episcopi possint ab ipso Episcopo sine causa amoveri? Sacra Congregatio censuit Vicarios præfictos posse à Capitulo amoveri ad nutum Capituli; ab Ordinario verò nonnisi ex causa legitima & probata propter quam etiamsi perpetui essent, amoveri possent.

Limita nunc propositam conclusionem nisi amotis à Prioratu 40
vel officio manuali fieret ex malitia, quia tunc amotus posset Superioris officium implorare & Superior deberet eum audire; & in hoc casu loquitur Innoc. Joan. Andr. & alii pro prima opinione allegati *n.* 32. ut ex eorum verbis apparet & declarat ipsemet Innoc. *in c. fin. n.* 3. *de Offic. Ordin. lib.* 6. cum quo

concordant hic Joannes Andreas *n.* 2. Gemin. *n.* 9. & Franc. *n.* 3. Bellam. *in c. Porrecta n.* 6. *q.* 4. *de confirm. util. vel inutil.* Card. in Clem. 1. §. *Præmissa n.* 4. *de supplen. negl. Prælat.* dicens. (Ego puto quòd etsi nulla subsit causa, dùm tamen non ex malitia tenet revocatio) & sequitur eidem Imol. *n.* 44. & Vitalin. *n.* 3. Milis *in repertorio* in verbo *Religiosus n.* 4 vers. *Religiosi sint manuales.* Selva *de Benef par.* 3. *q.* 68. *n.* 3. Rota *d. dec.* 778 *n.* 2 *par.* 1. *divers.* & fuit resolutum *in* 41
causa Burgen. amotionis Magistri Capella 11. *Decembris* 1581. coram Bianchetto. Censetur autem revocatio facta ex malitia, si subsit præsumptio alicujus odii; ut post Butr. notat Imol. *in d. Clem.* 1. *n.* 44. *vers. Dominus Antonius credidit* Franc. *in d. cap. Cùm singula num.* 1. *circa med. vers. Sed Imola*, & Rota *d. decis.* 778. *num.* 3. & est ex mente Joan. Andr. ut constat ex ejus verbis supra relatis, *n.* 32. *vers. Et hanc opinionem*, ibi; *fortè ex odio, quia detulit.* In dubio tamen odium seu malevolentia non præsumitur Alber. *in l. Injuriarum actio n.* 1. *&* in §. *Si quis per injuriam, ff. de injuriis*: & in his terminis censuit Rota in præalleg. 42
decis. Peutingerii sub die 21. *Junii* 1641. §. *Quod attinet.*

In §. *Nec ipsimet Abbas.* Quæro utrum Papa possit dis- 43
pensare cum Monacho, ut habeat proprium vel uxorem ducat.

In hoc gravissimo articulo tres sunt Doctorum opiniones. 44
Prima opinio est eorum qui absolutè negant Summum Pontificem posse super hoc dispensare; & pro istis videtur textus expressus hic in illis verbis: *Abdicatio proprietatis, sicut & custodia Castitatis adeò est annexa regulæ Monachali ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere.* Undè cùm articulus per hanc litteram sit decisus, non videtur de eo ulteriùs disputandum ut dicebat Joan. Andr. *in reg. Semel. Deo n.* 1. *vers.* Imò *non videtur de reg. jur. lib.* 6. & similiter gloss. *ultim. hic*, & Host. *n.* 29. ponderantes hanc litteram dicunt, Et ita habes hic, quòd præter 45
articulos fidei multa sunt in quibus Papa dispensare non potest, scilicet ut Monachus proprium habeat vel votum continentiæ frangat, &c. Et hoc de plano concedit Tancredus & Joannes *in cap. Sunt quidam*, in gloss. *in verb. Apostoli in fin.* 25. *quæst.* 1. Bernar. *hic in glos. in ver. Abdicatio.* Quin imò S. Thom. *in* 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 11. tenet ab- 46
solutè Summum Pontificem dispensare non posse in voto solemni castitatis etiam propter bonum multitudinis, veluti quandò per contractum Matrimonium aliquarum personarum quæ continentiam voverunt, posset pax patriæ procurari; & deridet Juristas, qui ignoranter contrarium dixerunt; movetur 47
tum quia hæc decretalis dicit nec Summum Pontificem posse contra custodiam castitatis Monacho licentiam dare, tum quia ut habetur Levitic. ultim. Illud quod semel sanctificatum est Domino, non potest in alios usus commutari. Undè non potest aliquis Ecclesiæ Prælatus facere, ut id quod est sanctificatum, sanctificationem amittat etiam in rebus inanimatis puta ut calix consecratus desinat esse consecratus si maneat integer, undè multò minùs potest hoc facere aliquis Prælatus, ut homo Deo consecratus, quamdiù vivit, consecratus esse desistat. Solemnitas autem voti consistit in quadam consecratione, seu benedictione voventis; & ideò non potest fieri per aliquem Prælatum Ecclesiæ, ut ille qui votum solemne emisit, desistat ab eo ad quod est consecratus, puta ut ille qui est Sacerdos, non sit Sacerdos, licèt possit Prælatus ob aliquam 48
causam executionem ordinis inhibere; & simili ratione Papa non potest facere, ut ille qui est professus religionem, non sit religiosus; & quamvis possit dispensare in voto continentiæ solemnizato per susceptionem sacri Ordinis, tamen hoc ideò est, quia continentia non est Ordini sacro essentialiter 49
annexa, sed ex statuto Ecclesiæ; est autem debitum continentiæ essentiale statui religionis, per quem homo abrenuntiat sæculo, totaliter Dei servitio mancipatus, quod non potest simul stare cum Matrimonio in quo incumbit necessitas procurandæ uxoris, & prolis, & familiæ, & rerum quæ ad hoc requiruntur: undè Apost. dicit 2. *ad Cor.* 7. *Qui est cum uxore sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori & divisus est*, undè nomen Monachi ab unitate sumitur per oppositum ad divisionem prædictam; & ideò in voto solemnizato per professionem religionis non potest per Ecclesiam dispensari, & rationem assignat Decretalis, quia castitas est annexa regulæ Monachali & ad rationem communis utilitatis vel necessitatis respondet periculis rerum humanarum esse 50
obviandum per res humanas, non autem per hoc quod res divinæ convertantur in usum humanum. Professi autem sunt mortui mundo, & vivunt Deo, undè non sunt revocandi ad vitam humanam occasione cujuscumque eventûs. Ejusdem sententiæ sunt Altisiodorensis *in summa lib.* 3. *tract.* 28. *c.* 51
1. *q.* 2. Abulen. *cap.* 30. *Num. qu.* 109. *per totam* Albert. magnus *in* 4. *sent. dist.* 38. *à* 16. & 18. Capreol. *in* 4. *dist.* 33. *qu. unic. art.* 3. *ante solutionem ad primum* Sot. *de just. & jur. lib.* 7. *quæst.* 2. *a* 2. *per tot. & in* 4. *sent. dist.* 38. *quæst.* 2. *art.* 2. *concl.* 2. & eam cum aliis duabus recitat S. Bonavent. *d. dist.* 38. *art.* 2. *q.* 3. *n.* 41. & 42.

dicens : *Quæ istarum trium opinionum sit verior , fateor me nescire & satis poteſt quælibet juſtineri , ideò nullam oſſero.*

52 Huic primæ opinioni valdè etiam ſuffragatur, quòd Sanctus Matth. Apoſtolus , ut refert Abdias Babylonius in ejus vita , elegit potiùs mori , quàm diſpenſare cum Iphigenia Virgine Deo dicata , ut contraheret Matrimonium cum Rege promittente converſionem dimidii Regni ad fidem ; ſi ipſa ſibi Matrimonio copularetur. Cauſa igitur quantumcumque magna

53 non videtur ſufficiens ad hanc diſpenſationem juſtificandam. Præſertim verò , quia ut refert Joan. Andr. *in Regul. Semel Deo n.* 3. *de reg. jur. lib.* 6. votum tenetur eſſe de jure naturali immutabili , 5. *diſt. in princ.* In his autem quæ ſunt de lege naturæ , & in præceptis divinis , non poteſt per hominem diſpenſari , & præcipuè in præceptis primæ tabulæ , quæ ordinantur directè ad dilectionem Dei , qui eſt ultimus finis præceptorum. Sed ſecundum hoc implere votum eſt de lege naturæ , & primæ tabulæ , cùm ſit actus latriæ , & concludit hoc argumentum etiam in aliis votis diſpenſari non poſſe. Fortiùs ergò in votis ſolemnibus continentiæ & paupertatis.

54 Secunda opinio eſt aliorum , quos tacito nomine recenſet gloſſ. *ult. hic* , & Hoſt. *n.* 30. exiſtimantium Papam , quamvis non poſſit ſuper hujuſmodi votis cum Monacho diſpenſare de poteſtate abſoluta , ſeu de poteſtatis plenitudine , ſecundum quam poteſt mutare ſubſtantiam rei , ut *l. unica C. de rei uxor. action.* & de eo quod nihil eſt , aliquid facit , *c. Hæc quippè* , 3. *q.* 6. arg. *c. Revera , de conſecr. diſt.* 2. & notatur *in c.* 1. *in gloſſ. in verb. Suprà de tranſlat. Epiſc.* Nec obſtant verba illa textûs noſtri : *Nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere* , quia ver. *poſſit* , exponunt , id eſt potentiæ ſuæ non congruit , ſicut exponitur illud Hieronimi , *Cùm Deus omnia poſſit , ſolùm non poteſt ſuſcitare virginem poſt ruinam , c. Si Paulus* 32. *q.* 5. id eſt non congruit potentiæ ſuæ , vel de ſolito curſu , quia non conſuevit hoc facere ; poſſet tamen ſi vellet , ut hic per Hoſtienſ. *num.* 31.

56 Tertia opinio eſt , quòd Papa ſuper voto continentiæ & paupertatis quantùmcumque ſolemnizato diſpenſare poſſit ex magna cauſa , & non aliàs , & hanc pluribus tuetur Innoc. *hic à num.* 1. *uſque in fin.* cui ſubſcribunt Abbas Antiq. *in fin. in verb. Summus* , Hoſt. Joan. Andr. & communiter DD. ut patebit infrà *n* 63. Idem Joan. Andr. *in reg. Semel Deo , de regul. jur. lib.* 6. ubi proliXè diſputat in utramque partem , & tandem *n.* 5. concludit cum Innoc.. Idque probabiliùs affirmat ipſemet S. Thom. *in* 4. *ſent. q.* 1. *art.* 4. *q.* 1. *ad tertium.*

57 Prima pars concluſionis Innocentii , quòd ex magna cauſa poſſit Papa diſpenſare , nititur hoc præcipuè fundamento ,

58 quia caſtitas & paupertas ſunt annexa Ordini , ſeu regulæ Monachali de jure poſitivo , quod ſic probat , nam Monachus nihil aliud eſt, quàm ſolitarius & triſtis , *c. Placuit* , 16. *q.* 1. Quidquid ergò ultra hoc additum eſt , à conditore juris impoſitum eſt , & ex hoc patet , ut Innoc. ait , Papam poſſe diſpenſare cum Monacho , ut habeat proprium , vel conjugem , cùm poſſit Ordinem , & naturam quam dedit Ordini ,

59 & ſubſtantiam tollere ; & cum ipſo tranſeunt totidem verbis Abb. Antiq. *in fine* , Hoſt. *n.* 27. & Joan. Andr. n. 24. item ut addit Hoſt. omnis Religionis regula à Summi Pontificis

60 autoritate vires ſumit , *cap. fin. infrà de Reliq. domib.* Sicut ergò Religionem , & ejus ſubſtantiam approbat , ſic & ipſam tollere poteſt , *cap. Omnis res* , cum ibi notatis *inf. de reg. juris.*

61 Præterea , ut inquit Innoc. *n.* 4. *in verb. Licentiam.* Quid ſi tota Chriſtianitas , vel etiam aliqua pars ejus eſſet in periculo , niſi Monachus fieret Rex , fortè quia non eſſet alius , qui ſciret , vel poſſet aliquod Regnum regere , niſi Monachus ? Nonne dices , quòd fiat Rex ? Nonne quilibet debet ſe totum in holocauſtum offerre Deo , ut in eo quod ei plus placet , præeligat ſervire ? Sed præ omnibus placet ei , ut creaturam ſuam rationabilem & temporalem conſervet , pro quo etiam ipſe animam ſuam poſuit. Item nonne peccat qui minus bonum majori bono præponit , *cap. Licet in fin. ſuprà de Regular. cap. Si quis dicat , & c. Vel qui dicit* , 11. *q.* 3. Item communis utilitas præfertur , *cap. Scias , & c. Mutationes* , 7. *q.* 1. Item ſi propter communem utilitatem Monachus poteſt fieri Epiſcopus , *d. c. Licet* , & etiam Clericus , ut *cap. Priſcis* , 55. *diſtinct. cap. Ne pro cujus* , 16. *q.* 1. quare non eodem modo Rex , ſed fortè reſpondebit contradictor : Concedo quòd fiat Rex , ſed non habebit proprium , quia Regnum commune eſt , & quod acquiret , Regno acquiret : arg. *c.* 1. 18. *q.* 1. *& c. Cùm olim , infrà de privil.* Sed contrà : Quid

62 ſi non poſſit eſſe ſalva Chriſtianitas , niſi Regnum in ſuum proprium accipiat , illud ſuis hæredibus relinquendum , quia fortè habebat filios antequam fieret Monachus ? Item quid ſi dixerint ei illi , qui poſſunt dare Regnum : Oportet ut , ſi vis habere Regnum , accipias hanc Regiam in uxorem , aliàs dabimus eam infideli , vel tyranno , an ita diliges contemplationem hujus Monachi , & continentiam hominis unius , & ita reputabis Deum crudelem , ut nolit per proviſionem Vicarii ſui huic Chriſtianitati provideri ? Item Papa fecit Conſtitutionem , ut etiam ille , qui vovit ſimpliciter continentiam , ſi Matrimonium contrahat , validè contrahat , *cap. Rursùs , infrà qui cler. vel voven. cap. Conſuldus* , 17. *q.* 2. *c. Placet , ſuprà de conven. conjugat.* quare non eodem modo poteſt diſpenſare ? Item fecit Conſtitutionem , ut uxor unius alii nubat , *cap. Gaudemus* , §. *penult. infr de divort.* Item ex Conſtitutione eſt , ut minor 14. annis non poſſit ſe obligare Religioni , *cap. Ad noſtrum , ſuprà de Regul.* quod eſt contra jus naturale , quia ſicut puer ex quo doli capax eſt , poteſt ſe diabolo obligare , eodem modo & Deo. Item Papæ dicitur , *quodcumque ligaveris , &c.* Item in quolibet voto intelligendum eſt , niſi aliter Deo placeat , ſed credendum eſt Deo aliud placere , ſi utilitas ſubeſt , ut contra votum faciat. Item non intelligitur quis venire contra votum , qui facit contra 63
illud autoritate Superioris , qui eſt Vicarius Jeſu Chriſti ; ſicut dicitur in Matrimonio , *c. Inter corporalia , in princ. ſuprà de tranſlat. Epiſcop.* Nec obſtat prædictis quod dicitur , *Vovete & reddite* : vovere quidem eſt voluntatis , ſed reddere neceſſitatis , quia benè intelligitur votum Deo reddere qui ſe ejus diſpoſitioni committit , & qui magis ejus beneplacitum facit , *c. Magnæ , ſuprà de vot.* Hactenùs formalia verba Innoc. quæ ferè ad calamum tranſcribunt , & approbant Hic Hoſtienſ. *n.* 31. *verſ. Vel hoc non poteſt Papa ſine cauſa* , ſed ex magna , & Deo magis placente hoc poſſet ; hanc amplector , & infrà *eod. num. in verb. Pontifex. & n.* 32. Joan. Andr. *n.* 19. Henric. Boich. *n.* 9. & 10. Butr. *n.* 28. Cardin. §. *ult. n.* 18. Anchar. *n.* 24. Abb. *n.* 20. & Joan. de Anan. *n.* 11. *verſ. in gloſſ. fin.* & idem Hoſtienſ. *in ſumm. tit. de vot.* §. *Qualiter , & cujus n.* 12. *& in cap.* 1. *n.* 4. *de vot.* & ibi etiam Abb. *n.* 8. dicens hoc tenere communiter Canoniſtas , Archid. *in cap. Sunt quidam* 25. *quæſt.* 1. *n.* 5. Henric. Boich. *in cap. Rursùs , n.* 6. ubi etiam Cardin. *num.* 2. *q.* 1. Anchar. *n.* 4. Præpoſ. *n.* 4. & 7. & Alexand. de Nævo *n.* 12. *infrà qui cler. vel voven.* Turrecrem. *in c. De illo n.* 3. *& ſeqq. diſt.* 32. Stephan. de Gaëta *in repet. cap. Ad limina* , 30. *q.* 1. §. 4. *q.* 129. *n.* 353. Joan. Andr. *in d. c. Semel Deo n.* 5. *ad fin. verſ. Sed ut ſcripſi , de reg. jur. lib.* 6.
(Nam , ut ipſe ait , ubi votum continentiæ ſolemne eſt impedimentum majoris boni , poterit Papa diſpenſare , nam bonum multitudinis melius eſt , quàm bonum unius , poſſet autem per unius continentiam bonum multitudinis impediri , ut ſi per Matrimonium alicujus ſolemniter voventis etiam Monachi poſſet pax Patriæ procurari , vel Patria infidelis ad fidem converti , vel hiſ ſimile , abſit ut his caſibus Monacelli continentiam præferamus tanto bono.) Sed & Sanctus Thomas *in* 4. *ſentent. diſt.* 38. *q.* 1. *art.* 4. *ad* 3. eamdem rationem approbat dicens : *Si communis utilitas totius Eccleſiæ , aut unius Regni , vel Provinciæ expoſceret , poſſet convenienter & in voto continentiæ , & in voto Religionis diſpenſari , quantùmcumque eſſet ſolemnizatum ; non enim per votum poſſet* 65
ſe homo de obligare ab eo , in quo tenetur alteri. Undè talis poſſet imminere neceſſitas , ut poſſet alicui juſtè prohiberi , ne continentiam , aut Religionem voveret , & eadem neceſſitate manente poteſt etiam in voto diſpenſari jam acto. Hæc Sanctus Thomas cum quo concordant ibi Durand. *q.* 4. *art.* 4. *concluſ.* 11. *n* 49. Major *q.* 14. Supplemen. Gabriel , *quæſt.* 1. *art.* 5. *dub. penult.* S. Antonin. *in* 2. *part. tit.* 11. *cap.* 2. §. 9. *& in* 3. *part. tit.* 1. *cap.* 15. §. 3. pleniſſimè Medina *de ſacror. homin. Continentia , cap.* 21. *cum pluriib. ſeqq.* Toled. *in ſumm. lib.* 4 *cap.* 18. *n.* 5. Gregor. de Valen. *in* 2. 2. *diſputat.* 6. *q.* 6 *punct.* 7. *col.* 3. Navarr. *in Manual. cap.* 12. *n.* 77. *in fin. & in c.* 7. *n.* 20. *de conſecr. diſt.* 1. *& conſ.* 2. *n.* 3. *de converſ. conjugat. & conſ.* 12. *n.* 8. *de ſponſal.* Covarr. *in c.* 2. *n.* 20. *& de teſtam.* & alibi paſſim Doctores. Ex quibus patet hodiè hanc ſententiam eſſe communem Theologorum , ac ferè omnium Canoniſtarum , quam etiam tacitè approbavit Eccleſia Romana , dum ſuper hoc diſpenſa- 66
vit cum multis Religioſis , prout cum Ramiro Rege Aragonum diſpenſatum fuiſſe , ut relictâ Religione & Epiſcopatu , acciperet uxorem & Regnum , atteſtatur Petr. de Palud. *in* 4. *diſt.* 38. *q.* 4. *art.* 4. Cajet. *in* 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 11. *in princip. verſ. Videtur autem pluries* , Lucius Marinæus Siculus *lib.* 8. *de memorab. Hiſpan. cap. ult.* Joan. Vatæ *in Chronic. cap.* 18. & de Conſtantia filia Rogerii Regis , quæ cùm eſſet Sanctimonialis , nupſit Henrico VI. idem Cajet. , *ubi ſuprà* , & latiùs dicam infrà *n.* 69. & cum Nicolao Juſtiniano Sacerdote Monacho in Monaſterio Sancti Nicolai Ordinis S. Benedicti diſpenſatum fuiſſe ab Alexand. III. ad inſtantiam Venetorum Ducis referunt Barthol. à S. Fauſto *de theſaur. Religioſ. lib.* 3. *q.* 36. *n.* 5. & Pineda *in Monarchia Eccleſiaſt. part.* 4. *lib.* 25. *c.* 7. §. 1. *pag.* 84. & à Gregorio XIII. cum fratre Cardinalis Joyoſæ Gallo Sacerdote profeſſo , & Provinciali Ordinis Capucinorum , refert idem Barthol. à S. Fauſto *d. q.* 36. *à n.* 8.

Cæterùm adverte , quia opinio Innoc. & ſequacium non ita eſt intelligenda , ut Monachus quamdiù remanet Monachus , 67
ex diſpenſatione Papæ ſit ſolutus à voto continentiæ & pau-

pertatis , quia implicat contradictionem , ut quis remaneat Monachus , & non habeat eſſentiam Monachatûs , quæ conſiſtit in tribus votis ſubſtantialibus , ut hic : nam Monachum facit , id eſt adeſſe deducit Religionis profeſſio , *ut c.* 1. *& c. Porrectum , ſuprà de Regular.* Non poteſt igitur diſpenſatio Apoſtolica ex cauſa quantumvis gravi efficere , ut quis perſeveret Monachus , & ſit abſolutus à ſubſtantialibus Regulæ. Et hoc intendit hæc Decretalis , dum dicit caſtitatem & paupertatem adeò eſſe annexam Regulæ Monachali , ut contra eam nec Papa poſſit licentiam indulgere ; ſenſus enim eſt , vota ſolemnia ſunt adeò intrinſeca , & eſſentialia ſtatui Monachatûs , ut Papa efficeré non poſſit , ut quis eodem tempore ſit Monachus , & habeat uxorem , vel proprium , ut declarant Turrecrem. *in cap.* 1. *art.* 3. *n.* 7. *in reſponſ. ad* 2. 27. *q.* 1. Bartol. Socin. *conſil.* 92. *n.* 2. *vol.* 1. Richard. de Media Villa *in* 4. *ſent. diſt.* 28. *art.* 9. *q.* 1. Durand. Petr.
68 de Palud. & Gregor. de Valen. *loco cit.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.* 1. §. 3. *verſ. Sed quamvis* , Card. Cajet. *in* 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *verſ. Sed neutrum horum* , dicens : (*Si* homo Religioſus perſeverat Religioſus , inhabilis eſt ad Matrimonium , non ex ſtatuto , ſed ex natura , ita quod oppoſitum implicat contradictorié. Oportet ergò aut Religioſitatem ceſſare , aut inhabilitatem manere.) Et infrà in verſu.
69 Ad hoc breviter dicitur , pro hoc intellectu ponderat litteram hujus Decretalis , concludens ex ea non inferri neceſſariò indiſpenſabilitatem voti ſolemnis , ſed ſic , ſcilicèt ſtante Monachatu. Et ponderat ad hoc quod Innocentius III. illius autor ſucceſſit immediatè Cæleſtino III. qui diſpenſaverat Conſtantiam filiam Rugerii Regis , uxoremque Henrici VI. quæ erat Sanctimonialis in Panormo , & jam quinquagenaria , & ex tali conjugio genuit Federicum II. ut idem Cajetanus refert *diſt. art.* 1. *in princip.* & Angel. in *leg. Si major , Quinquagenaris in princ. cod. de legit. hæred.* eamque publicè omnibuſque videntibus parere voluiſſe , ut partûs ſuppoſiti omnem ſuſpicionem excluderet , teſtantur Pariſ. *conſ.* 29. *n.* 46. *lib.* 2. & Socin. Sen. *conſ.* 126. *n.* 2. *lib.* 3. Et cùm Innocentium non laterent geſta Cœleſtini in facie totius Orbis à quo etiam Cardinalis creatus fuerat reſque undique eſſet admiranda propter ætatem quinquagenariam & ſtatum imperialem ; & Matrimonium fuiſſet Romæ conſummatum , non eſt rationabile ut voluerit geſta Prædeceſſoris damnare per verba hanc damnationem non ſignificantia. Stat igitur con-
70 cluſio quam ponunt Vincentius & Joannes relati à Bernardo hic in gloſſa ultima , videlicet Papam non poſſe ſuper voto caſtitatis & paupertatis cum Monacho diſpenſare , quamdiù Monachus eſt , poſſe tamen ex magna & juſta cauſa facere de Monacho non Monachum , ut *c. Quorumdam* 74. *diſt.* Quo peracto in conſequentiam poterit proprium habere & uxorem ducere.

Nec refert quòd Navarrus *comment.* 2. *de regul. num.* 17. quamvis concedat Papam poſſe diſpenſare in voto ſolemni caſtitatis , tamen id neget in ſolemni paupertatis voto , aſſignans rationem diverſitatis , quia Matrimonium poteſt eſſe neceſſarium in filio Regis profeſſo , ut totius regni bonum conſervetur & ita poteſt eſſe juſta cauſa diſpenſandi ut uxorem ducat. At non ſic in voto paupertatis , quia Monachus ex diſpenſatione Papæ poteſt eſſe Rex cum ſola Regni adminiſtratione , nec ulla ſubeſſe poteſt neceſſitas ut habeat dominium & ideò ex defectu cauſæ non poterit diſpenſari ut proprium habeat. Reſpondetur enim imò poſſe dari caſum in quo publica ſalus ſalva eſſe non poſſit , niſi ipſum dominium Regni in Monachum tranſferatur , ut præclarè docuit Innocentius cujus verba habes ſuprà *n.* 62.

71 Ad rationem verò Divi Thomæ *in* 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. quòd nullus Prælatus Eccleſiæ poſſit facere ut homo ſemel Deo conſecratus , quamdiù vivit definat eſſe conſecratus. Reſpondetur id verum eſſe in Conſecratione Sacramentali quæ eſt de Jure Divino , ac proindè omninò indelebilis , ut in Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *de Sacram. Can.* 9. at ſecùs eſt in aliis conſecrationibus quæ ſunt de jure poſitivo , quia per Summum Pontificem auferri poſſunt , ut probat textus in lege *Continuus* , §. *Cùm quis ff. de verb. obliq.* quem ita intelligunt Din. & Joan. Andr. *in c. ſemel Deo in princ.* & hic etiam Franc. *n.* 1. *de reg. Jur. lib.* 6. & ideò paſſim videmus per autoritatem Papæ Eccleſias & loca Sacra in profanos uſus non ſordidos converti juxta Decretum Concil. Trid. *in c.* 7. *in fine ſeſſ.* 21. & in conſecratione ſeu benedictione Abbatis notat Innocentius *in c. Quantò n.* 4. *ſuprà de conſuetudine.* quæ latiùs proſequor *in c. requiſivit à n.* 35. *de ordinat. ab Epiſcopo.* Conſecratio autem ſeu benedictio in qua conſiſtit
72 ſolemnitas voti non eſt Sacramentalis nec de Jure Divino , quia voti ſolemnitas introducta eſt de jure poſitivo & ex Conſtitutione Eccleſiæ , ut eſt textus *in c. unico de voto lib.* 6. ergò nihil obſtat quin Summus Pontifex poſſit ſuper ea 73
diſpenſare. Deinde ut egregiè reſpondet Cajetanus *in* 2. 2. *q.* 88. *d. art.* 11. verſ. *Aliter igitur* , Sacra etſi non poſſint paſſim ad alios uſus transferri , poſſunt tamen transferri ad alios uſus in articulo neceſſitatis , ut panes propoſitionis translati ad uſum David & ſuorum propter articulum neceſſitatis , ut Dominus expoſuit. Et ad hanc Decretalem in fine quæ movit Sanctum Thomam ad prædictam diſtinctionem. Reſpondet Joannes Andreas *in d. reg. ſemel Deo in fine* , certum eſſe nulla verba Papæ poſſe tollere vel detrahere poteſtati ſucceſſoris , quia par in parem non habet imperium , *c. innotuit* cum concordantibus , *ſuprà de elect.* ſed hæc reſponſio non ſatisfacit , quia Papa hic non procedit ſtatuendo , ſed declarando , ideò melius eſt reſpondere , ut dictum eſt ſuprà , *n.* 69.

Ad aliud verò quòd obligatio voti ſit de Jure naturæ ſuper 74
quo non cadit diſpenſatio , ita reſpondet Joannes Andreas *in d. c. ſemel Deo n.* 1. verſ. *Sed ad hoc reſpondetur* , videlicet quandò Eccleſia diſpenſat in voto , non diſpenſat in præcepto Juris naturalis vel Divini , ſed determinat id quod cadebat ſub obligatione deliberationis humanæ , quæ non potuit omnia 75
circumſpicere ſicut etiam diſpenſare contra legem humanam , non eſt tollere legem , ſed ordinare ex cauſa ne liget eo caſu quo diſpenſatur & ſic non eſt contra. Ad hoc Concilium Tridentinum *ſeſſione vigeſimâ quintâ de r form. capite decimo octavo.*

Ultimum denique objectum de Sancto Matthæo Apoſtolo 76
non obſtat , quia ut reſponderet Card. Cajet. *in* 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. verſ. *Aliter igitur.* Fortè non expediebat in exordio naſcentis fidei per talem apparentet irreverentiam Divinam propagari fidem quæ prædicatione & ſignis propaganda erat ſecundum Domini Mandatum Marci ultimi. Præterea Cajet. 77
ait dictum illud ſe non inveniſſe prò autentico & de Abdia Babilonio illius Autore ita ſcribit Card. Bellarm. *de ſcript. Eccleſ.* Abdias Babilonius unus ex Diſcipulis Domini fuiſſe dicitur , ſed vitæ Apoſtolorum quæ ſub nomine ejus circumferuntur , fabulis ſimiliores ſunt quàm veræ narrationi. Sed neque ejus Abdiæ aut libri ejus ullam in veteribus mentionem invenio. Et ex his abſoluta ſit pars prima concluſionis Innoc. quòd Papa ex magna cauſa poſſit diſpenſare ut Monachus habeat proprium vel uxorem ducat. Secunda verò pars quòd ſcilicet diſpenſare non poſſit ſine juſta & magna cauſa probatur 78
ſecundum Innocentium , quia tametſi in diſpenſationibus quæ fiunt à Papa contra jus poſitivum , ſufficiat ſola voluntas diſpenſatoris etiam ſine cauſa , ſicut apparet in ſtatutis editis 79
de ordinibus intra certa interſtitia temporum conferendis 87. *diſt. per tot.* & aliis ſimilibus , eò quòd cùm ſola voluntaria Conſtitutio ſit cauſa quare aliquid prohibeatur , per conſequens & ſola voluntas contraria cauſa erit quare prohibitio relaxetur , quia ejus eſt deſtruere jus qui illud condidit & interpretari , lege *quod jus , ff. de judic. inter alia , infrà de* 80
ſent. excommun. Tamen ſecùs eſt in his quæ ſunt contra votum tacitum vel expreſſum & in aliis quæ ſunt contra Evangelium quia non prodeſt diſpenſatio , niſi ex cauſa fiat ; & quamquam Papa diſpenſet , niſi juſta cauſa ſubſit , peccat & diſpenſans , & is cum quo diſpenſatur , ſecundum Innocentium *hic n.* 2. Hoſt. 31. in verbo *Pontifex* & Joannes Andreas *n. ult.* Butr. *n.* 28. Anchar. *n.* 24. & Abbas *n.* 22. qui tamen 81
omnes quoad validitatem diſpenſationis differentiam conſtituunt inter votum paupertatis & continentiæ , nam diſpenſatio ut Monachus habeat proprium nunquam valet niſi magnâ cauſâ & vera ſubſit , licèt enim Papa poſſit ex cauſa concedere Monacho ut peregrinetur & viaticum ſecum portet , illud tamen non poſſidebit ſuo nomine , ſed Monaſterii , undè nec 82
de eo teſtari poterit , ſed ſi diſpenſetur cum Monacho ut habeat uxorem & non adiit neceſſitas vel utilitas diſpenſandi , ſi tamen contrahat cum aliqua , credens bonam diſpenſationem & licitam , tenet Matrimonium , licèt ille qui fuit Monachus ſemper peccet exigendo debitum non autem reddendo , quia verum Matrimonium eſt inter eos. Ratio diverſitatis , quia diſpenſatio habendi proprium nemini præjudicat nec alicui prodeſt , nec obeſt niſi ei cum quo diſpenſatur , undè ſi abſit utilitas vel neceſſitas non valet diſpenſatio. At 83
ſecùs eſt in Matrimonio ubi diſpenſatio prodeſt vel præjudicat alii , ſcilicet uxori , ſed nihilominùs diſpenſatio non prodeſt Monacho cum quo fuit malè diſpenſatum quin ſemper peccet debitum exigendo , ita Innocentius cum quo cæteri tranſeunt.

DE STATU MONACHORUM

Idem Innocentius III. in Concilio Generali.

CAPUT VII.

IN singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium (salvo jure Diœcesanorum Pontificum) commune Capitulum Abbatum atque Priorum Abbates proprios non habentium, qui non consueverunt tale Capitulum celebrare : ad quod universi conveniant præpeditionem Canonicam non habentes, apud unum de Monasteriis ad hoc aptum, Hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum plusquam sex evectiones & octo personas adducat. Advocent autem in hujusmodi novitatis primordiis, duos Cistercienn. ordinis vicinos Abbates, ad præstandum sibi consilium, & auxilium oportunum : cùm sint in hujusmodi Capitulis celebrandis ex longa consuetudine pleniùs informati; qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire; ac ipsi quatuor præsint Capitulo universo, ita quòd ex hoc nullus eorum sibi autoritatem Prælationis assumat; undè cùm expedierit provida possit deliberatione mutari. Hujusmodi verò Capitulum aliquot certis diebus continuè, juxta morem Cistercien. Ordinis celebretur; in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis, & observantia regulari. Et quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, inviolabiliter observetur, omni excusatione, contradictione & approbatione remotis; Proviso nihilominùs ubi sequenti termino debeat Capitulum celebrari. Et qui convenerint, vitam ducant communem & faciant proportionabiliter simùl omnes communes expensas; ita quòd si non omnes poterunt in eisdem, saltem plures simul in diversis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem Capitulo Religiosæ ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbatias ejusdem Regni seu Provinciæ, non solùm Monachorum, sed etiam Monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere; ita quod si rectorem loci cognoverint ab administratione penitùs amovendum, denuncient Episcopo proprio, ut illum amovere procuret. Quòd si non fecerit, visitatores hoc referant ad Apostolicæ sedis examen. Hoc ipsum regulares Canonicos, secundum ordinem suum, volumus & præcipimus observare. Si verò in hac novitate quidquam difficultatis emerserit, quod per prædictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ sedis judicium absque scandalo referatur; cæteris irrefragabiliter observatis, quæ concordi fuerint deliberatione provisa. Porrò Diœcesani Episcopi, Monasteria sibi subjecta ita studeant reformare, ut cùm ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum, attentissimè præcaventes; ne per eos dicta Monasteria indebitis oneribus aggraventur, quia sicut volumus superiorum jura observari, ita inferiores nolumus injurias sustinere. Ad hoc districtè præcipimus tam Diœcesanis Episcopis, quàm personis, quæ præerunt Capitulis celebrandis, ut per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compescant advocatos, patronos, vicedominos, rectores & consules, magnates & milites, seu quoslibet alios, nec Monasteria præsumant offendere in personis aut rebus, & si forsan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant, ut liberiùs & quietiùs Deo valeant famulari.

SUMMARIUM.

1 *CApitulum Provinciale Religiosorum non sufficit celebrare in fine primi triennii; & statim in principio secundi aliud celebrare, sed inter unum & aliud debet triennium intercedere.*
2 *Fieri debet salvo jure Episcopi Diœcesani & n. 5.*
3 *Et tam à Religiosis exemptis quàm non exemptis.*
Et quid post Concilium Tridentinum, num. 7. & seqq. & n. 11.
4 *Et convenire debent universi Abbates & Priores Provinciæ ejusdem Ordinis.*
6 *Et malitiosè impedientes ne Capitula celebrentur, sententiam excommunicationis incurrunt.*
7 *Monasteria omnia quæ sub immediata Sedis Apostolicæ protectione existunt, tenentur singulis triennii sese in Congregationem redigere ex Concilio Tridentino.*
8 *Non tamen possunt inuicem aut aliis Monasteriis se unire & aggregare & n. 10.*
9 *Monachi Monasteriis exempti & commendati, non possunt Congregationi jam institutæ sese aggregare, sed tantùm se cum aliis Monasteriis in Congregationem redigere ad celebrandum commune Capitulum.*
10 *Congregationis Ordinis Sancti Benedicti in Belgio erectio cum facultate aggregandi Monasteria non exempta, in Congregatione rerum consistorialium examinatur.*
11 *Capitula in aliquibus Religionibus vel Congregationibus Monachorum, an sit permittendum ut celebrentur singulis annis & Præsides eligantur annales.*

1 IN *singulis.* Statuit de Capitulis Provincialibus Religiosorum celebrandis singulis triennii, de numero personarum venientium, de Instructoribus adhibendis, de præsentibus Capitulo, de tractatibus in Capitulo habendis, de communi vita ducenda, de Visitatoribus eligendis & de ipsorum officio hortatur Diœcesanos ad Monasteriorum reformationem, præcipit patronos & similes compescere ab offensis Monasteriorum hoc dicit integra hæc Constitutio, Joan. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. & Joan. de Anan. & sic dividitur in duodecim partes quæ per se patent.

Nota primò *hic de triennio in triennium.* Inter unum & aliud Provinciale Capitulum Religiosorum debere esse intervallum unius triennii, undè secundum Joannem Andream *hic n. 2.* (Non sufficeret in fine primi facere unum Capitulum Provinciale & statim in principio secundi facere aliud, quia id potiùs esset facere Capitula de sexto in sextum annum, quàm de triennio in triennium & multo tempore retardari posset sic ordinis reformatio & sic etiam interpretata est consuetudo) Hæc Joan. Andr. quem totidem verbis sequuntur hic Butr. *n.* 4. Card. *n.* 3. Anchar. *n.* 1. Abb. *in* 1. *notab.* & Joan. de Anan. *n.* 1.

Et ex hoc notabiliter infero ut Episcopi qui ex Constitutione Sixti V. tenentur singulis triennis vel quadriennis &c visitare Beatorum Apostolorum limina, nequaquam possint aut debeant infra tempora hujusmodi quandocumque visitare sed tantùm in ultimo anno triennii vel quadriennii &c. aliquin eodem annorum curriculo plures visitationes inculcarentur & inter unam & aliam visitationem posset intercedere spatium sex vel octo aut plurium annorum; & multùm retardaretur fructus visitationis contra mentem & verba Constitutionis quæ præcipit ut Episcopi Italiæ tertio, Germaniæ quarto, Africæ quinto, Asiæ sexto quoque anno iter suscipiant & perficiant, quod latiùs prosequor *in c. Ego* N. *n.* 50. *suprà de jurejur.* dic ut hic.

2 Secundò nota *hic salvo jure Diœcesanorum Pontificum*, Capitula Provincialia à Regularibus fieri debere sine præjudicio Diœcesanorum, scilicet in visitationibus, procurationibus & correctionibus ut explicat glossa 4. hic. Host. *n.* 1. in verbo *Pontificum*, Card. *in* 1. *notab.* & Joan. de Anan. *n.* 2. Nam Diœcesani pluries quàm de triennio in triennium possunt visitare & Sinodum tenere, *c. sicut olim de accusat.* secundum Goffred. & Host. *n.* 1. in verbo *Diœcesanorum*, Joan. Andr. *n.* 3. & hodiè est expressum in Concilio Tridentino, *sess.* 24. *c.* 2. *&* 3. & generaliter ex hoc jurisdictio Episcopi non intelligitur enervari, ut patet *infra eodem*, §. *Ordinentur*, secundum Host. *eodem num.* 1. in verbo *Pontificum.* Similis præservatio habetur *in capite Salvo* 9. *quæstione tertiâ in capite Pontifices* 7. *quæstione* 1 *& in cap. Dudum suprà de decimis.*

3 Et hinc colligo, hoc capitulum loqui de Abbatibus & Prioribus non exemptis secundum Innoc. in princ. aliàs enim inanis fuisset illa præservatio, sed Host. *n.* 1. in verbo *Abbatum atque Priorum* exponit id est exemptorum & non exemptorum, *c. proximum* §. *Hæc eadem infra eodem* & sic præservatio jurium Diœcesanorum Pontificum stat respectu non exemptorum. Hodiè opinio Innoc. videtur approbata à Concilio Tridentino, quod restringitur ad Abbates & Priores exemptos, ut dicam infrà *n.* 11.

4 Ultimò nota *hic ad quod universi conveniant.* Ad Capitula Provincialia Regularium debere universos convenire. Quòd si intelligatur de Abbatibus & Prioribus Provinciæ cujuscumque Ordinis, hoc non servatur secundum Host. *hic n.* 1. in verbo *Qui non consueverunt* & Joan. Andr. in verbo *Conveniant*, nam Carthusienses suum, Cisterciences suum, Cluniacenses suum celebrant Capitulum per se & sic de singulis secundum eos. Item non habet hodiè consuetudo ut hujusmodi Capitulum faciant Religiosi non habentes Caput unicum secundum Joannem Andream, *eodem numero tertio*, licèt subdat hodiè plenè provisum esse per Constitutionem Benedicti.

Porrò Decretum hoc Innoc. in Generali Concilio editum innovavit & observari præcepit Clemens V. in Concilio Viennensi, ut in Clem. *ne in agro*, §. *fin. de statu Monach.* licèt mendosè hic legatur Innocentius IV. & glossa ultima hìc. (Adnotavit desuetudinem in hoc non juvare, sed tamen innovationem illam de facto non proficere.) Idèoque in Concilio Salisburgensi sub Martino V. §. 8. sic legitur. Item licèt fel. record. Gregorius Papa IX. providè statuerit ut in singulis Regnis seu Provinciis Prælati Ordinis Sancti Benedicti de triennio in triennium Capitula Regularia celebrare deberent; & nos idem statutum in Provinciali duxerimus innovandum, quia tamen nullus fructus adhuc ex prædicto statuto & innovatione repetitâ vice decrevimus eadem Capitula celebrari, jure tamen Ordinariorum per omnia salvo, *tom* 3. *Conciliorum par.* 2. *pag.* 991. *col.* 2. *litterâ D.* Item Benedictus XII. *Statuimus*, inquit, *& ordinamus quòd in Ordine & Religione dictorum Monachorum nigrorum in singulis Provinciis per nos inferius deputatis fiat in loco ad hoc deputando de triennio in triennium (salvo jure Diœcesanorum) commune seu Provinciale Capitulum Abbatum & Priorum Abbates proprios non habentium aliorumque Priorum Ecclesiarum Cathedralium ipsius Ordinis ac Religionis. Avenione* 12. *Kalendas Julii anno secundo*) Quam quidem Ordinationem confirmavit Calixtus XIII. *sub Datum Romæ Kalend. Martii anno* 1455. Idemque sanxerunt & alii Pontifices & in Concilio Constantiensi decretum fuit, ut sententiam excommunicationis ipso facto incurrat quilibet, cujuscumque sit præeminentiæ, dignitatis, status aut conditionis, qui per se vel per alium malitiosè impedierit quominus prædicta Capitula liberè valeant celebrari, ut refert Romanus Naz. in Alto instincto, *c. 6. per totum.*

Sed novissimè Concilium Tridentinum *in c.* 8. *sess.* 25. *de Regul.* statuit ut Monasteria omnia quæ Generalibus Capitulis aut Episcopis non subsunt nec suos habent ordinarios Regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione ac directione regi consueverunt, teneantur infra annum à die ipsius Concilii & deindè quolibet triennio sese in Congregationes redigere juxta formam hujus Capituli.

Adverte ad illa verba *sese in Congregationes redigere*, non enim important ut Monasteria hujusmodi possint invicem inter se aut aliis Congregationibus jam institutis se unire & aggregare & unum corpus constituere, aliquin Concilium non dixisset infra annum à die præsentis Concilii; & deindè quolibet triennio, quia uniones & aggregationes hujusmodi fiunt in perpetuum nec iteratur de triennio in triennium, sed semel factæ semper durant quamdiù ex legitima causa non dissolvuntur, *c. exposuisti suprà de præb. c.* 1. *ne Sede vacante.* Concil. Trident. *sess.* 7. *c.* 6. *& sess.* 21. *c.* 5. Petrus de Perusio *in tract. de revocat. union. q.* 1. *& per tot.* Præterea Decretum *d. c.* 8. se refert ad hanc Constitutionem Innocent. quæ nihil aliud præcipit quàm ut Regulares singulis triennis celebrent Provinciale Capitulum; & nihil statuit de unione vel aggregatione, & ita intellexit hoc Concilium Sacra Congreg. illius Interpres, ut in subjecta declaratione videlicet.

An Monasterium à jurisdictione Episcopi exemptum & Sedi Apostolicæ immediatè subjectum, quod ante Concilii publicationem commendatum reperitur, comprehendatur sub dispositione, *c.* 8. *sess.* 25. *de Regul.* ut reluctante Commendatario, possit se in Congregationem redigere, præsupposito quòd Commendatario commissa fuerit cura, regimen, jurisdictio & omnimoda administratio dicti Monasterii, personas corrigendi, castigandi & visitandi propriâ autoritate. Stante etiam quòd in eodem Monasterio non sit Prior claustralis ejusdem Ordinis expressè Professus, qui Gregi Regulari præsit.

Sacra Congregatio Concilii censuit hos Monachos non posse sese aggregare huic, nec alteri Congregationi jam institutæ & formatæ, licere tamen eis cum aliis Monasteriis juxta dictum Decretum Concilii ad formam, *c. In singulis de stat. Monach.* in Congregationem redigere. Intellexit enim

In refectorio verò nullus omninò carne vescatur. Nec in quibusdam solemnitatibus (sicut aliquando fieri consuevit) Conventus exeat cum Abbate paucis, ibi relictis, ut extra refectorium edant carnes: cùm illis diebus præcipuè regularis disciplina sit studiosiùs observanda. Sed nec extra refectorium, nisi in infirmitorio esum carnium credant sibi licere. Quamquam ex indulgentia possit Abbas interdum aliquos fratrum, nunc hos, nunc illos (prout necessitas postulaverit) advocare, ipsosque secum in camera sua meliùs & plenìùs exhibere. Porrò debiles & infirmi, qui minutione indigent, vel aliqua medicina, non seorsum in cameris, sed omnes in infirmitorio, quæ necessaria fuerint sibi tam in carnibus, quàm in aliis, recipiant competenter. Quòd si quis eorum debilis fuerit, aut etiam delicatus, ut non possit communibus cibis esse contentus, sic ei provideatur sine scandalo aliorum, ut si Abbas, vel Prior voluerit in refectorio misericordiam facere specialem, cibum aliquem competentem non ante illum, sed ante se faciat apportari, de quo ipse illi faciat pitantiam, pro sustentatione naturæ. Tales autem ad agenda officia Monasterii deputentur, qui fideles fuerint & discreti. Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò possidenda, tanquam in sua sibi vita locetur; sed cùm oportuerit amoveri, sine contractione qualibet revocetur. Prior autem præ cæteris post Abbatem, potens sit in opere & sermone, ut exemplo vitæ, verboque doctrinæ fratres suos & instruere possit in bono & à malo etiam revocare, zelum Religionis habens secundum conscientiam, ut delinquentes corripiat & castiget, obedientes foveat & confortet. Abbas verò (cui omnes in omnibus reverenter obediant) quantò frequentius poterit, sit cum fratribus in Conventûs vigilem curam & diligentem sollicitudinem gerens de omnibus, ut de officio sibi commisso dignam Deo possit reddere rationem. Quòd si prævaricator ordinis fuerit, aut contemptor, seu negligens, aut remissus, pro certo se noverit non solùm ab officio deponendum, sed & alio modo secundum regulam castigandum, cùm offensa non solùm propria, verùm etiam aliena, de suis manibus requiratur. Nec æstimet Abbas, quòd super habenda proprietate possit cum aliquo Monacho dispensare, quia abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis adeò est annexa regulæ Monachali, ut contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere.

SUMMARIUM.

1 *Monachi uti non debent lineis camisiis, quibus tamen uti possunt Canonici Regulares.*
2 *Canonici Regulares vescuntur carnibus, Monachi secùs, nisi in casibus, ut n. 20.*
3 *Regularis non potest aliquid etiam minimum possidere tanquam proprium, sed totum debet incontinenti resignare Prælato suo, aliquin mortaliter peccat, & n. seq. usque ad n. 12.*
4 *Verba in virtute sanctæ obedientiæ sunt præceptiva, & de necessitate salutis.*
5 *Verba sub obtestatione divini judicii ostendunt transgressorem esse reum culpæ lethalis.*
6 *Voti observantia est de jure divino, & ejus transgressio semper est mortalis.*
7 *Regularis deprehensus in vita aliquam proprietatem habere, Canonica monitione præmissa expellitur, à Monasterio, & in aliud arctius detruditur, & ab Altaris ministerio removetur.*
8 *Regularis deprehensus in morte habere proprietatem, debet cum ipsa subterrari extra Monasterium in sterquilinio in signum perditionis, & n. 12.*
Nec pro ipso orandum, n. 10.
9 *Monachus proprietarius in Ægypto subterratus fuit sterquilinio cum verbis, Pecunia tua, &c.*
11 *Regularis, qui in mortis articulo non resignavit proprium, non debet in Cœmeterio sepeliri, & de facto sepultus exhumari debet, si sine scandalo fieri potest.*
12 *Religiosi proprietas non debet tota cum ipso subterrari, sed aliqua pars illius.*
13 *Sed inventa in vita debet converti in utilitatem Ecclesiæ.*
14 *Regularis non debet munus licèt minimum sibi oblatum accipere, sed illud rectà est deferendum ad manus Superioris.*
15 *Et hodie debet incorporari, & confundi cum reliquis bonis Monasterii.*
16 *Si Regulari legetur fundus, ita ut habeat usumfructum, poterit illum habere secundum opinionem Vincentii.*
Contrarium, n. 17.
18 *Abbas potest super regula dispensare quantùm ad esum carnium, & in aliis casibus hic expressis.*
19 *Sed contrà.*
20 *Monachi debiles & infirmi, & qui minutione, vel medicinâ indigent, possunt vesci carnibus in infirmitorio tantùm.*
21 *Sanguinem minuens die 13. Februarii non morietur illo anno ex febrili distemperantia.*
22 *Et quid post Kalendarium Gregorianum.*
23 *Priores an possint amoveri ad nutum Abbatis sine ulla causa, & n. seq. usque ad n. 43.*
Quid in Prioribus Conventualibus canonicè electis, & confirmatis, n 24.
Et quid in Prioribus minoribus, seu manualibus, n. 26. & seq. usque ad n. 43.
24 *Priores electi, & confirmati de jure sunt perpetui, nec amoveri possunt, nisi ex causa, & juris ordine servato.*
25 *Sufficiunt tamen leviores causæ.*
27 *Obedientia, id est Prioratus, vel officium certum habens administrationem.*
28 *Priores manuales non confirmantur, sed sunt ad nutum Abbatis amovibiles.*
29 *Officium nullum præter Abbatis in Monasterio est perpetuum.*
30 *Beneficia Regularium ex sui natura sunt mensualia.*
31 *Priores manuales an possint per Abbatem amoveri sine ulla causa, & n. seq. usque ad n. 43.*
32 *Monachus si ex malitia removeatur à loco quem Abbas ei deputavit, potest officium Superioris implorare.*
33 *Præpositus, qui est secundus post Abbatem, potest ab eo removeri, si quater admonitus se non emendaverit.*
34 *Liberè, id est sine causa, & pro licito voluntatis.*
35 *Monachus spoliatus officio, vel beneficio manuali sine justa causa, non potest agere recuperandæ contra spoliatorem.*
36 *Monachi sunt obedientiarii.*
37 *Prior manualis potest amoveri sine causa, etiamsi Abbas numquam usus fuerit tali facultate.*
Consuetudo in actibus merè facultativis non inducitur per non usum, ibidem.
38 *Vicarii temporales in Ecclesia Curata & sæculari possunt sine causa amoveri.*
39 *Vicarii amovibiles à Capitulo deputati pro exercitio curæ, & ab Ordinario approbati, possunt amoveri à Capitulo ad nutum Capituli, non autem ab Ordinario, nisi ex legitima causa.*

40 *Prior manualis si per Abbatem amoveatur ex malitia, apud Superiorem Abbatis potest querelam deponere, & Superior debet eum audire.*
41 *Et amotio censetur facta ex malitia, si subsit præsumptio alicujus odii.*
42 *Odium, seu malevolentia in dubio non præsumitur.*
43 *Papa an possit dispensare cum Monacho, ut habeat proprium, vel uxorem ducat, latè discutitur, ut n. seqq. usque in fin.*
44 *Castitatis custodia, & abdicatio proprietatis sunt essentialiter annexa regulæ Monachali, & n. 49. & 58.*
45 *Papa in multis præter articulos fidei dispensare non potest.*
46 *Papa dispensare non potest in voto solemni continentiæ etiam propter multitudinis bonum secundum opinionem Divi Thomæ.*
Contrarium, n. 56. & n. 61.
47 *Sanctificatum semel Domino non potest per Ecclesiæ autoritatem in alios usus commutari.*
Declaratur, n. 71. & 73.
48 *Voti solemnitas consistit in quadam consecratione, seu benedictione voventis.*
49 *Papa dispensat in voto continentiæ, solemnizato per susceptionem sacri Ordinis.*
50 *Periculis humanis obviandum est per res humanas.*
51 *Professi sunt mortui mundo, nec sunt vocandi ad vitam humanam occasione cujuscumque eventûs.*
Contrarium, n. 61.
52 *Matthæus Apostolus dicitur noluisse dispensare cum Iphigenia Moniali, ut nubere posset Regi propter bonum fidei.*
Sed vide num. 76.
53 *Votum est de jure naturali, in quo non cadit dispensatio.*
Declaratur, n. 74. & 75.
54 *Papa de potestate absoluta potest mutare substantiam rei, & de eo quod nihil est aliquid facere.*
55 *Deus quo sensu intelligatur non posse suscitare virginem post ruinam.*
56 *Papa ex magna causa potest dispensare cum Monacho super voto continentiæ & paupertatis.*
Sed sine hujusmodi causa non potest, n. 78. Et quæ sit magna causa, n. 61. 62. & 64.
57 *Castitas & paupertas sunt annexa Regulæ Monachali de jure positivo.*
58 *Monachus nihil aliud est quàm solitarius & tristis.*
59 *Regula omnis Religionis à Romani Pontificis autoritate vires sumit.*
60 *Papa sicut Religionis substantiam approbat, sic & ipsam tollere potest.*
63 *In voto semper intelligitur excepta voluntas Dei, & autoritas Papæ.*
65 *Voto non potest quis se deobligare ab eo, in quo alteri tenetur.*
66 *Papa pluries dispensavit cum Regularibus, etiam Sacerdotibus, & Episcopis, ut possent contrahere Matrimonium; ut in exemplis hic positis.*
67 *Papa non potest facere, ut Monachus habeat uxorem, vel proprium quamdiù Monachus est. Sed benè potest ex magna causa facere de Monacho non Monachum, & n. 68. & 70.*
68 *Religiosus perseverans Religiosus, inhabilis est ad Matrimonium non ex statuto, sed ex natura.*
69 *Imperator Federicus natus est ex matre Constantia quinquagenaria, quæ fuerat Monialis.*
70 *Navarri distinctio, quòd Papa dispensare possit, ut Monachus uxorem ducat, non autem ut habeat proprium, refellitur.*
71 *Consecratio Sacramentalis per nullum Ecclesiæ Prælatum potest auferri, secùs in aliis consecrationibus, quæ sunt de jure positivo.*
72 *Consecratio, seu benedictio, in qua consistit solemnitas, non est Sacramentalis, sed ex statuto Ecclesiæ.*
73 *Sacra transferri possunt ad alios usus in articulo necessitatis.*
74 *Ecclesia cùm dispensat in voto, non dispensat in præcepto juris naturalis, sed determinat id quod cadebat sub obligatione deliberationis humanæ.*
75 *Dispensare non est legem tollere, sed ordinare ex causa, ne liget eo casu quo dispensatur.*
77 *Abdiæ Babylonio, & ejus libro, quæ fides sit adhibenda.*
78 *Papa dispensare potest contra jus positivum etiam sine ulla causa.*
79 *Jus destruere is potest, qui potest condere.*
80 *Dispensatio in his quæ sunt contra votum tacitum, vel expressum, & in aliis quæ sunt contra Evangelium, non prodest, nisi ex causa fiat, & peccat dispensans, & is cum quo dispensatur.*
81 *Dispensatio Papæ, ut Monachus habeat proprium, numquam valet, nisi magna causa & vera subsit.*
82 *Secùs in dispensatione, ut Matrimonium contrahat, quia tenet, si credat bonam dispensationem, licèt peccet exigendo debitum.*
83 *Et quæ sit ratio diversitatis.*

CUm *ad Monasterium*. Dividitur in quinque partes, & divisio erit loco Summarii. Primò tractat de vestibus Monachorum. Secundò de abdicatione proprietatis, ibi, *Prohibemus*. Tertiò de silentio, ibi, *Oratorio*. Quartò de cibis, ibi, *In Refectorio*. Quintò de officiis, ibi, *Tales*, & hæc ultima pars primò tractat de officiis in genere. Secundò de Priore claustrali, ibi, *Prior*. Tertiò de Abbate, ibi, *Abbas*, & hæc Decretalis cum sequenti innovantur, & observari præcipiuntur in Clem. *Ne in agro, in fin. de statu Monach.* Joan. Andr.

Nota primò ex principio textûs, Monachos uti non debere
1 lineis camisiis, quibus tamen uti possunt Canonici Regulares, qui & Regulæ inserviunt laxiori, ut *cap. Quod Dei timorem, supra eod.* secundum Joan. Andr. *hic n.* 2. Butr. & Anchar. *in* 1. *notab.* Et in hoc signa unam differentiam inter Monachos, & Canonicos Regulares. Alia differentia est, quia Re-
2 gulares Canonici vescuntur carnibus, quod tamen Monachis est prohibitum, ut *cap. Carnem, de consecrat. distinct.* 5. & hic *in* §. *In Refectorio*, Joan. Andr. *d. n.* 2. & pondera illa verba, *Nullus omninò carne vescatur*, nam dictio *nullus*, expopitur, id est, nec Abbas, nec alius, & dictio, *omninò*, intelligitur nec causa infirmitatis, nec aliqua alia, secundum Hostiens. *n.* 10. *in verb. Nullus*, & Joan. Andr. *n.* 7. *in eod. verb.* Nisi ut dicam infrà *n.* 20. Complures alias differentias inter Canonicos Regulares, & Monachos ponunt Doctores *in d. cap. Quod Dei timorem, supra eod.* & ibi dixi *n.* 6. & *seqq.*

Secundò nota *in* §. *Prohibemus*, nullo modo posse Reli-
8 giosum aliquid possidere tanquam proprium, quantumcumque illud sit minimum, ut dicam infrà *in* 4. *notab.* Sed si quid habet proprii debet totum in continenti resignare Prælato suo, aliquin mortaliter peccat, quod multipliciter probat hæc Decretalis. Et primò quia utitur verbis, *Prohibemus*, distinctè. Lex autem Ecclesiastica præceptum, vel prohibitionem continens obligat transgressores ad peccatum mortale, ut *cap. De his in fin* 50. *distin. cum concordant.* de quibus per Archid. *in cap. Detestanda n.* 3. & 4. *de concess. præbend. lib.* 6. & scripsi plenìùs *in cap. Si quis n.* 38. & 39. *supra de Regular. & in cap. Treuqas n.* 22. & 34. *de Treug. & pace.*

Præterea verò, quia textus non tantùm dicit *Prohibemus*
4 *districtè*, sed addit *in virtute obedientiæ*, quæ verba sunt præceptiva, de necessitate salutis, *c.* 1. *de sepult. lib.* 6. Silvest. *in verb. Præceptum n.* 2. *v. Dico ergò*, ad quod vide quod scripsi *in c. Explicari, n.* 9. *infrà de observ. jejun.* Item addit verba, *sub obtestatione divini judicii*, quæ ostendunt hujus 5
præcepti transgressorem à Deo judicandum fore tanquam reum culpæ lethalis. Sic *in c. Periculoso*, §. *Et quoniam de statu Regular. lib.* 6. & *in c. unico*, §. 2. *de Judæis, eod. lib. cum simil.* Et meritò, quia observantia voti est de Jure naturali Divino & ejus transgressio semper est mortalis, *c. Licèt* 6
universis suprà de voto, Joan. Andr. *in regul. semel Deo n.* 3. *de regul. Jur. lib.* 6 Sanctus Thomas *in* 2. 2. *q.* 88. *art.* 10. *ad* 2. & *art.* 3. *in corp.*

Secundò, quia si Religiosus fuerit deprehensus habere 7
aliquam proprietatem, ut quia reperta fuit pecunia in arca vel quia confessus est secundum Joannem Andream *n.* 3. hæc Constitutio præcipit, ut Canonicà monitione præmissà, à Monasterio expellatur nec ulterùs recipiatur, nisi pœniteat secundum Monasticam disciplinam, de quo tamen hodiè dic ut *in c. fin. suprà de Regular.* addit glossa hìc in verbo *Expellatur* eumdem esse in vita removendum etiam ab Altaris ministerio ut *c. Monachi & c. super quodam supra eodem*, vel posse detrudi in arctius Monasterium ut sic pœniteat & proprietatem illam restituat, *arg. c. de lapsis* 16. *q.* 1. & *c. si quis rapuerit* 27. *q.* 1. hujusmodi autem pœnæ nequaquam imponuntur nisi pro culpa mortali, ut in prædictis Juribus & post Divum Antonium notat Silvester in verbo *Præceptum n.* 3. verf. *Et similiter si imponitur pœna.*

Tertiò, quia Religiosus deprehensus in morte aliquam pro- 8
prietatem habere jubetur hìc subterrari cum sua proprietate extra Monasterium in sterquilinio & hoc in signum perditionis; & dicitur in littera, id est damnationis æternæ, quia in mortali peccato decessit secundum glossam hìc in verbo *in sterquilinio*. Et ita Beatus Gregorius narrat se fecisse *lib.* 4. *Dialogorum, cap.* 55. ut hìc innuitur; & Hieronimus ad 9
Eustochium *de virginitate, litterâ D.* relatus à Joanne Andrea hìc *n* 4. in verbo *Gregorius*, refert de Monacho qui lina texendo centum lucratus, illa reliquit in morte & habito consilio quidam dicebant illa esse tribuenda pauperibus, alii Ecclesiæ, alii parentibus. Sed decreverunt Patres illa cum eo subterrari cum verbis *Pecunia tua sit tecum in perditionem*, ex quo magnus per totam Ægiptum cunctos terror invasit,

6 Itaque nisi aliud cautum sit lege fundationis, Hospitalia hujusmodi subsunt visitationi & dispositioni Episcopi, & omnia comprehenduntur sub dictione, *Xenodochio*, hic posita secundùm Hostient. *num.* 1. Propriè tamen dicitur Xenodochium locus in quo peregrini suscipiuntur; licet alii dicant Xenodochium esse locum senum, & debilium, ut verbum sonat, *arg. cap. Oratorium* 41. *dist. Instit. de donat.* §. *Est & aliud & c. Cleros* 21. *dist.* Orphanotrophium verò dicitur locus in quo pueri utroque parente orbati educantur Brephotrophium in quo pauperes aluntur. Nosocomium, ubi ægroti tenentur & curantur, Gerocomium, in quo senes valetudinarii sustentantur. De his habetur *in c.* Si *quis omnem* 1. *quæst.* 7. *in l. Illud* ubi glossa singula hæc nomina explicat *& in l. fin. Cod. de Sacrosanct. Eccles. in rubr. l. Orphanotrophos & l. Omnis oratoria Cod. de Episc. & cler. in c.* Tributum §. *Quamvis* 23. *quæst.* 8. *in Auth. de reb. eccles. non alien.* §. 1. *collat.* 9. *& de eccles. tit.* §. *fin. eadem collat.*

7 Concludo igitur hæc omnia esse sub manu Episcopi & ad illius dispositionem pertinere ut hîc in textu, non quidem ut ad Episcopum spectet dominium redditduum; neque enim subsunt talia Episcopo quoad temporalia ut ea possit sibi applicare, *c. Venerabilis de except. cap. Quia* 10. *qu.* 3. de hoc *in c. Cum vos de offic. ordin.* sed ut illorum redditus curet expendendos in usus ad quos sunt deputati ut in dicta Clem. *Quia contingit*, secundum Innoc. & omnes hîc, Compellet ergò Episcopus Parochialem Sacerdotem ut hospitalitatem servet & hospitalarios domorum pauperum ut recipiant pauperes, & idem in similibus ut inquit Joan. Andr. *hic num.* 3. *in verb. pertinent*, Butr. *num.* 4. & Cardin. *in* 3. *notab.* & patet ex decreto *d. c.* 8. *sess.* 22. ibi: *Ac omnia*
8 *quæ ad Dei Cultum aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt ipsi (id est Episcopi) ex officio suo juxta sacrorum Canonum statuta cognoscant & exequantur.* Idem patet *in cap.* 15. *sess.* 7. ubi habetur. *Curent Ordinarii ut hospitalia quæcumque à suis administratoribus quocumque illi nomine censeantur etiam quomodolibet exempti fideliter & diligenter gubernentur, constitutionis Concilii Viennensis quæ incipit, Quia contingit, forma servata.* Undè orta dubitatione. An curare Episcopus debeat, ut eleemosinæ ab
9 administratoribus fabricæ in eum usum, in quem destinatæ fuerunt & pro quo offeruntur, convertantur & ut id efficiatur, ordinare quæcumque ipsi visa fuerint expedire, Sac. Congregatio ejusdem Concilii interpres censuit, cùm tales administratores teneantur quot annis reddere rationem Ordinario juxta *cap.* 9. *sess.* 22. pertinere ad Episcopum providere ut fideliter omnia peragantur & ne qua fraus interveniat, in expendendis introitibus & proventibus & quæcumque ipsi expedire pro sua prudentia videbuntur ordinare.

10 Declara modò hanc conclusionem ut procedat dummodò hospitalia & loca hujusmodi sint religiosa, id est fundata autoritate Episcopi *ut in c. proximo, infra eodem.* Alias enim Diœcesanus non debet se in illis ingerere, sed patronus hospitalis ad libitum disponit *ut in c. Inter dilectos*, & hîc per Innoc. *de donat.* & notab. Abb. *hic num.* 3. *vers. Numquid*
11 *autem*, nam esti quilibet pro libito voluntatis possit erigere Hospitale, non tamen erit locus religiosus, nec gaudebit immunitate Ecclesiastica, nec inter loca Ecclesiastica computabitur, nisi Episcopi autoritas intercesserit, *ut in d. c. Proximo* & notat Cardin. *hic num.* 9 *vers. Nono quæro.* Nec quidquàm novi circa hoc statuit Concilium Tridentinum *in d. c.* 8. *sess.* 22. imò restringitur ad limites juris ut patet hic in casibus à Jure concessis & in fine ibi juxta Sacrorum Canonum statuta & fusius dixi in eodem *c. Proximo num.* 54. *inf. eodem.* Undè quemadmodum de jure communi ejusmodi hospitalia non religiosa visitationi ac Jurisdictioni Episcopi non suberant, ita nec post Concilium.

12 Hoc tamen fallit in tribus casibus. Primus est mortuo Patrono, tunc enim etiamsi locus non sit religiosus tamen spectat ad curam & sollicitudinem Episcopi, ut pia voluntas defuncti executioni demandetur, de quo videtur textus in Auth. *de Eccles. tit.* §. *Si quis autem pro redemptione cum seqq.* Quamobrem etsi hospitale hujusmodi, non teneatur Episcopo Diœcesano in Episcopalibus respondere, tamen Episcopus habere debet curam ipsius cùm locus sit pius, ut hic per Abb. *n.* 3. *vers. Quod puto verum.*

13 Fallit secundò in executoribus negligentibus adimplere voluntatem defuncti, quia tunc devolvitur ad Episcopum potestas illos compellendi, iissque post legitimam admonitionem detrectantibus, etiam exequendi, textus est, *in d. c. Tua nobis*, & ibi dixi, *de testam.*

14 Fallit tertiò quoad rationes ab administratoribus exigendas; quia etsi Hospitalia, & loca prædicta non sint erecta autoritate Episcopi, & sic non sint religiosa; tamen cùm ad usum pium sint destinata dicuntur pia, & potest Episcopus compellere executores ad reddendas sibi quotannis rationes administrationis, nisi secùs in eorum institutione & ordinatione cautum fuerit ex decreto Concilii Tridentini *in c.* 9. *sess.* 22. Quod S. Congregatio declaravit habere locum etiam in Hospitalibus laicalibus, ut scripsi plenius *in c. Prox. mo à n.* 10. *inf. eod.*

Quæro, an hodiè stantibus decretis Concilii Tridentini 15
in c. 8. *& 9. sess.* 22. Hospitalia sub immediata Regum protectione existentia, quæ ex lege fundationis, aut ex privilegio Apostolico, vel consuetudine non probantur exempta à visitatione & jurisdictione Episcopi Diœcesani, possit idem Episcopus visitare, & ab illorum administratoribus rationes administrationis exigere.

Contigit hic casus in Hospitali pauperum senum Neapolis: 16
nam anno 1615. Ordinarii autoritate erectum fuit prædictum Hospitale, & in ipsa erectione cautum fuit inter cætera, ut illud tanquam opus spirituale, & dedicatum ad cultum divinum, esset sub protectione & obedientia Ordinarii, ita ut posset illud suo arbitrio visitare, ad hoc, ut omnia fideliter administrarentur; ut patet ex tribus capitulis fundationis. Et successivè Card. Aquaviva tunc Archiepiscopus Neapolitanus dictum Hospitale ordinariâ autoritate visitavit, & nonnulla decreta edidit, licèt morte præventus visitationem non perfecerit, post cujus obitum Ministri Hospitalis pro expeditione quarumdam litium ad illud pertinentium adierunt proregem, atque ab eo obtinuerunt sibi in judicem deputari Consiliarium Palermum, qui postèà mutato titulo anno 1607. alium in Prætorem dicti Hospitalis nominavit.

Deindè anno 1608. quia Hospitale propriam Ecclesiam non habebat, sed tantùm Altare in Ecclesia S. Nicolai; iidem Ministri, seu Confratres majori parte ex eleemosinis de licentia Archiepiscopi conquisitis, ac partim etiam à se elargitis, propriam Ecclesiam fundarunt sub invocatione S. Onuphrii, & primus lapis, in quo litteris insculptum erat quemadmodum dicta Ecclesia construebatur sub protectione Regis Philippi, projectus fuit in fundamentis populo acclamante, Vivat Rex. Ab eo tempore Proreges dicti Hospitalis protectores & administratores deputarunt, iidemque administratores similiter deputarunt Officialem, Capellanos, Confessores, & Prædicatores in dicta Ecclesia.

Sed à duobus circiter annis cùm Cardinalis Carafa vellet 17
Hospitale visitare, atque ab administratoribus rationes administrationis exigere, ipsi objecerunt se non teneri ex decreto Concilii Tridentini *cap.* 8. *sess.* 22. eo quòd Hospitale erectum fuisset sub immediata Regis protectione. Quamobrem his positis consulta est Sacra Congregatio Concilii.

An possit Cardinalis Archiepiscopus dictum Hospitale visitare, & ab administratoribus rationes administrationis exigere.

Videtur respondendum posse. Nam quoad jus exigendi rationes quamvis Hospitale esset sub immediata Regis protectione, hoc tamen non obstaret Archiepiscopo quominùs illas exigere posset; sed tantùm obstaret quominùs posset visitare. Ratio est, quia exceptio locorum quæ sub immediata Regum protectione sunt, non legitur nisi in *cap.* 8. *sess.* 22. & in eo decreto non agitur, nisi de jure visitandi.

At verò *in cap. seq.* ubi agitur de rationibus Ordinario reddendis, dicta exceptio non reperitur, imò ibi excipitur unus tantùm casus, id est cum secùs expresè cautum fuit in fundatione. Quæ exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, *l. Nam quod liquidè* §. *fin. ff. de pœna legata, & cap.* 2. *de Conjug. leprof. cum simil.*

Et confirmatur, quia Concilium magnam constituit differentiam inter jus visitandi, & jus exigendi rationes. Nam *in* 18
c. 8. ubi agit de jure visitandi, restringit se ad dispositionem juris communis, ut patet ibi, *in casibus à jure concessis*, & infrà ibi, *juxta Sacrorum Canonum statuta.* Sed *in c.* 9. ubi tractat de jure exigendi rationes, indistinctè & generaliter loquitur. Ideòque Sacra Congregatio sæpiùs respondit Ordinarium non habere autoritatem visitandi Hospitalia, nisi in casibus à jure expressis. At verò rationes administrationis licere illi exigere nulli habità ratione juris communis.

Ex quo patet Concilium ampliorem facultatem tribuisse Episcopis in rationibus exigendis, quàm in visitationibus piorum locorum. Ideòque non mirum si quoad visitationem exceperit loca sub Regis protectione existentia, sed illa non exceperit quoad reddendas rationes. Atque ita ob suprà scriptas rationes olim declaravit Sacra Congregatio.

Quo verò ad jus visitandi, etsi Concilium exceperit loca 19
quæ sub immediata Regis protectione existunt, tamen non sufficit probare regium protectionem, nisi etiam probetur legitima exemptio à jurisdictione Ordinarii. Ratio est, quia Concilium *d. c.* 8. noluit tribuere novam exemptionem locis sub Regis protectione existentibus, sed tantùm præservare si 20
quam prius habeant, juxta textum *in c. ult. in princ. de offic. Deleg. in* 6. *& c. Ne aliqui vers. Illis quæ Regibus, de privil. eod. lib.* observandum est enim decretum *d. c.* 8. dum disponit ut Episcopi habeant jus visitandi Hospitalia in casibus à jure concessis, etiamsi exemptionis privilegio sint munita; restituere Episcopis illud jus visitandi quod erat illis per Sacros Canones attributum, & postèà ademptum per posteriores exemptiones. Atque ita Concilium statuit tantùmmodo ut

ut exemptiones non obstent quominùs Episcopi visitare possint Hospitalia in casibus concessis à jure communi. Undè enim in hac regula loquatur de Hospitalibus exemptis, censeri debet de iisdem disposuisse etiam in exceptione illa, non tamen quæ sub immediata Regum protectione sunt, quia alioquin exceptio non esset de regula, & esset inepta. Lap. Gemin. & DD. *in c. Qui ad agendum* §. 1. *de Procur.* Alexand. & Jas. *in l. fin. ff. Quod quisque jur.* Atque ita in hanc sententiam sæpiùs respondit Sacra Congregatio Concilii, nam cùm aliquandò quæsitum esset, an præsupposita exceptione *d. c.* 8 intentio
21 Concilii fuerit jurisdictioni Ordinarii penitùs derogare, eamque in totum ab ipso Ordinario abdicare in locis quæ sunt sub Regum immediata protectione, Sacra Congregatio respondit
22 decreto ipsius Concilii nequaquàm fuisse jurisdictioni Ordinarii in aliquo derogatum, aut detractum etiam in locis quæ sub immediata Regum protectione existunt, sed ex decreto *d. c.* 8. ita demùm esse immunia ab Ordinarii visitatione, si hanc immunitatem legitimo justoque titulo acquisierint, eo quòd Concilium non exemerit à visitatione Ordinariorum loca quæ alioquin iisdem Ordinariis subjiciebantur; sed tantùm quæ exempta jam erant, noluit subjicere Episcoporum visitationi, quemadmodum subjecit alia loca pia ad Regum protectionem non spectantia.

Itaque cùm hoc casu Ministri Hospitalis non doceant de exemptione, quoad hoc, parùm refert an sint sub protectione Regis, nec ne.

Verùm hoc casu res videtur clarior, quia nec docetur de hujusmodi protectione, idque quoad Hospitale est certum, cùm ab initio erectum fuerit sub protectione & obedientia Archiepiscopi, & semel fuerit ab eo visitatum, ut initio diximus. Undè ipse habet fundatam intentionem tam de jure communi, ut in hac Decretali, & in aliis juribus suprà citatis *in* 1. *notab. n.* 2. Feder. de Sen. *cons.* 3. *Quæstio talis est*, quàm ex lege fundationis, & quasi possessione indè secutâ.

Neque obstat quòd dicta Ecclesia ut suprà sub Regis protectione constructa fuerit; quia respondetur hoc similiter
23 non probari nisi ex inscriptione Laicorum facta in primo lapide, & ex populi acclamatione. At neque ad Laicos, neque ad populum spectat Ecclesiam & Hospitale construere sub protectione Regis, sed tantùm ad Sedem Apostolicam, vel ad Ordinarium, *c. Nemo de consecr. dist.* 1. *c. Placuit* 1. *q.* 2. glossf. in Clem. *Quia contingit in verb. Altare de relig. domib.* Vincent. & Tancred, relati à Cardin. *in c. prox. n.* 5. *infra eodem.*

24 Ideòque olim S. Congregatio censuit solam legitimam atque justam protectionem dicti Concilii decreto exceptam, ac præservatam esse, non autem eam quæ de facto vendica-
25 tur, aut assumitur. Siquidem Concilium sicut id Regibus detulit, ut eorum Jura hac in re imminuere noluerit; ita nec illis quidquam adjecit, aut concessit in præjudicium Ordinariæ Jurisdictionis.

26 Et ex his colluntur etiam deputationes quas fecerunt Proreges, & Ministri dicti Hospitalis. Patet enim ex suprà dictis eos solùm de facto hanc sibi protectionem vendicasse. Undè nihil propterea detractum est jurisdictioni Ordinarii, ut in puncto consuluit Gabr *cons.* 195. *per tot. lib.* 2.

27 Quibus accedit quòd quamvis probaretur protectio justo titulo acquisita, illa tamen prodesset fortè quoad Ecclesiam sub hac protectione ædificatam, sed non quoad Hospitale quod longè priùs fundatum & erectum fuerat sub jurisdictione Archiepiscopi, nam ad illud non extenderetur protectio Regis *c. ex ore de privil.* ac si extenderetur, tamen non esset immediata, ut requirit Concilium, cùm ante illam præcesserit protectio Ordinarii & per Gabr. *d. cons.* 195. *numero nono & seq.*

28 Hinc cùm fuerit quæsitum, an Episcopus possit visitare Monasterium Sanctæ Mariæ unitum & commendatum Hospitali incurabilium & providere ne Monasterium in Spiritualibus & temporalibus detrimentum patiatur, cùm Hospitale prædictum sub Regis immediata protectione existens visitari non possit, locus autem unitus assumat privilegia illius cui facta est unio, Sacra Congregatio censuit posse. Tum quia est in
29 unione clausula *Proviso ne dictum Monasterium aliqua detrimenta patiatur.* Tum quia per unionem non fit præjudicium Diœcesano in cujus Diœcesi erat Ecclesia unita, juxta textum *in c. Cùm dilecta de confirm. util. vel inutil. &c. Quia Monasterium supra eodem.*

30 Ulteriùs quæro, an Decretum Concilii Tridentini *in dicto capite octavo, sessione* 22. excipiens à visitatione Episcoporum Hospitalia quæ sunt sub immediata protectione Regum, comprehendat ea quæ sunt in Statu Mediolani subjecto Regi Catholico.

De hoc dubio olim consuluerunt Sacri Concilii Congregatio Præses & Senatus Regius Provinciæ Mediolanensis; & fuit responsum non comprehendere nisi quæ expressè reperiuntur sub Regis protectione. Quin imò multi qui interfuerunt Tridentino Concilio retulerunt Cardinali Carafæ mentem Patrum fuisse illa tantùm Hospitalia excipere quorum Reges & Principes sunt Moderatores & magni Magistri, ut illius manu reperirur adnotatum in libris publicis Sacræ Congregationis.

Quòd si Episcopo Hospitale visitare volenti opponatur 31
exceptio, quòd sub immediata Regum protectione existat, non ad sæcularem Judicem, sed ad ipsummet Episcopum talis exceptionis cognitionem & definitionem, pertinere censuit S. Congregatio.

In confirmationem eorum quæ superiùs dicta sunt de Hospitalibus sub protectione Regia existentibus quæ speciali exemptionis privilegio non sunt munita, libet hîc subnectere votum bonæ memoriæ Manzanedi Rotæ Auditoris Hispani qui occasione visitationis Ecclesiæ & Hospitalis Sanctorum Jacobi & Ildefonsi de Urbe Nationis Hispanicæ à Pontifice consultus, hunc in modum respondit.

Nostrum hospitale non potest se excusare à S. Visitatione recipienda, cùm comprehendatur sub dispositione S. Conc. Trid. *sess.* 22. *cap.* 8. *& seq.* Nec exemptum dici potest ex quo prætenditur existere sub immediata protectione Potentissimi Regis nostri, quam protectionem immediatam nec in fundatione nec alibi video, nam si consideramus hospitale nostrum uti opus pium & sacrum à Regibus ædificatum juxta textum *in c. Boni Principis* 96. *dist.* Certum est quòd non potuit ædificari sine consensu Summi Pontificis uti tantummodò & locorum Ordinaris similem consensum præstari competit, ut probatur *in c. Quicumque* 16. *quæst.* 1. desumpto ex Concil. Vormacensi his verbis: *Quicumque voluerit in sua proprietate Ecclesiam ædificare & consensum & voluntatem Episcopi habuerit in cujus Parochia est, licitum sit & c. Lator* 16. *quæst.* 15. *& in c. Quidam*, desumpto ex Concil. Calcedonensi 18. *quæst.* 2. his verbis: *Placuit igitur neminem aut construere monasteria aut Oratorii domum sine consensu ipsius civitatis Episcopi & text. in cap. Placuit* 1. *q.* 2. *& cap. Nemo & in cap. Basilicas, & in cap. Ecclesias de consecr. dist.* 1. *& text. in cap. Ad audientiam & in c. fin. de Eccles. ædific. & in c. Autoritatem eod. tit. in* 6. *& in* 1. *de except. Prælat. eod. tit.* Quod etiam Justinianus disposuit *in nov.* 5. *in principio & in nov.* 131. *versiculo. Nemo oratorium &c.* & ultra Ordinarios in supra citatis locis tradunt Turrecrem *in d. c. Nemo n.* 5. Abbas *in c. Nobis n.* 2. *de jure patr.* & Greg. Lop. *in l.* 1. *gl.* 5. *tit.* 10. *p.* 1. Et ratio principalis est quia Summus Pontifex vel Ordinarius antequam ad licentiam concedendam & consensum præbandum procedant, opus est ut habeant consideratione ad proventus, ad custodiam, custodumque stipendia, quos statuit qui ædificare desiderat & quod dotatio sufficiat pro Cultu Divino in illa Ecclesia seu hospitali & ministerio ministrantibus & pro oneribus solvendis ad text. *cap. Piæ mentis* 16. *quæst.* 7. Cùm alias Summus Pontifex vel Episcopus si sine dotatione permisisset Ecclesiam vel hospitale ædificari, teneretur de proprio illam dotare exemplo Ordinatorum sine titulo, quos tenetur alere vel de beneficio eis providere *cap. Episcopus de prebend.* Et ideò si ante constructionem Ecclesiæ vel hospitalis opus est omnia prædicta examinare, horumque examen spectet ad Summum Pontificem vel ordinarium satis rationi congruit stabilire, prout Sacrum Concilium stabilitum habet, quòd post constructionem debeat dicta Ecclesia vel hospitale visitari quandocumque ad effectum ut onera solvantur & debita sustentatio subministretur & Administratores tam Ecclesiastici, quàm laici debeant rationem reddere eorum administrationis, *ut in dict. sess.* 21. *cap.* 8. *& 9.* expresè cavetur.

Si verò consideramus nostrum hospitale uti domum laicalem pro pauperibus recipiendis & inirmorum gubernio quæ domus licet largo modo dicatur religiosa respectu operis pii, non tamen gaudebit Ecclesiastica libertate, immunitate & aliis Ecclesiasticis privilegiis, & tunc in illius constructione non est necessaria licentia seu consensus Apostolicus; ita distinguit Hostiensis *in serm. titul. de Regular.* §. *Quis sit regularis, vers. Quid de rusticis & vers. Nota & in versic. Quis possit fundare.* Eamdem distinctionem faciunt Lamber. *de jure patronat. par.* 1. *lib.* 1. *art.* 3. *quæst.* 2. *principali n.* 4. quam similiter tenet etiam Pal. de Cittada *eodem tract.* 3. *part. n.* 7.

Sed sic est, quod hospitale nostrum gaudet libertate, immunitate & aliis privilegiis Ecclesiasticis, & ex juribus supra allegatis & non potuit ædificari sine licentia & consensu Apostolico, necessariò dicendum venit quòd non comprehendi tur sub exemptione *cap.* 8. *sess.* 22. S. Concilii Tridentini, cùm verè & realiter non existat sub immediata protectione suæ Majestatis nostri Potentissimi Regis, prout requiritur in d. S. Concil. ad effectum exemptionis prædictæ; & immediata Regis protectio dicitur illa quæ non habet aliquam dependentiam ab Ecclesia considerando verbum illud *immediatè* considero etiam, quòd S. Visitatio sit à Summo Pontifice & ejus nomine in Urbe omnibus locis pis & nescio videre qualiter hospitale nostrum velit se eximere ob illa recipienda sub prætextu Regiæ protectionis, quæ etiamsi hospitale non esset

locus pius Ecclesiasticus, non posset in urbe Roma dici immediata, ut S. Concilium requirit in qua tam Ecclesiastica, quàm profana existunt immediatè sub Pontificia jurisdictione, sed de hoc opus non est disputare, cùm verè & realiter hospitale nostrum sit locus pius & Ecclesiasticus & sit immediatè sub potestate, & jurisdictione Summi Pontificis; ipse enim est verus administrator omnium Ecclesiarum & rerum earum & communis Rector vel Princeps in bonis subditorum, *ut in cap. Sicut venire*, & hic Bartol. *de excess. Prælat. per text. in cap. Multiplici de decim.* & latissimè noster glossator Gregorius Lopez *in leg. 5. titul. 5 par. 1. gloss. 21.*

Et in omnem casum quamvis ista Regia protectio debeat haberi in consideratione & de ea evidenter constet, non potest dici nisi protectio generalis quæ non eximit personas, nec res à potestate Ordinarii ut est text. expressus *in capite Ex parte, il. secondo de privil.* ubi omnes, & est casus singularis apud Gemin. *in cons. 81.* & hoc casu videtur potiùs recommendatio, quàm protectio per quem etiamsi in signum recognitionis solvatur census, non tamen locus & persona recommendata eximitur à potestate & jurisdictione ejus, cui de jure subest, text. *in cap. Receptimus, & in d. cap. Ex parte de privil. & in cap. Si Papa eodem tit. in 6.* Gemin. *ubi suprà num. 2. vers. Nam recommendatus*, Undè si Summus Pontifex *in d. cap. Ex parte*, decernit, quòd existentes sub generali protectione ipsius & Sedis Apostolicæ non eximantur à potestate Ordinarii, Quantò magis concludendum venit quòd existentes sub generali protectione Regis non sint exempti à potestate Summi Pontificis, cui cedunt Imperatores & Reges ex adductis per Joan. Gartz. *de nobilit. & exempt. Hispaniæ, glossa 48. §. num. 4. & 8.*

DE RELIGIOSIS DOMIBUS

Urbanus III. Ariminensi Episcopo.

CAPUT IV.

AD hæc: & infrà. Inquisitioni tuæ taliter respondemus, quòd si locus ad hospitalitatis usum, & pauperum provisionem fuerit (sicut moris est) autoritate Pontificis destinatus, cùm sit Religiosus, non debet mundanis usibus deputari, sicut de vestibus, & ligneis vasis, & aliis utensilibus ad cultum Religionis per Pontificem deputatis, antiqua consuetudo indubitanter observat, & venerabilium Patrum edocent sanctiones.

SUMMARIUM.

1 *Locus deputatus autoritate Episcopi ad Hospitalitatis usum, religiosus est & ad mundanos usus redire non debet.*
2 *Hospitale quilibet etiam laicus potest sibi construere in domo propria, sed non erit religiosum, nisi fuerit fundatum autoritate Episcopi.*
3 *Locus fit religiosus, licet non sacer de jure civili si mortuus inferatur etiam in solo alieno.*
4 *Secùs de jure canonico.*
5 *Religiosum est quidquid est sacrum, sed non è converso.*
6 *Hospitalia & loca pia an subsint visitationi & jurisdictioni Episcopi Diœcesani & num. seq. usque ad n. 59.*
7 *Hospitalia autoritate Episcopi fundata subsunt illius visitationi.*
8 *Idem in aliis locis piis.*
9 *Hospitalia & alia pia loca visitari possunt ab Episcopo tam per seipsum quàm per Vicarium seu alios visitatores.*
10 *Etiamsi illorum cura ad laicos pertineat & num. seqq. & num. 27.*
11 *Hospitalium administratores, imò & Rectores esse possunt non tantùm clerici, sed etiam laici.*
12 *Judices sæculares non prohibentur à Concilio Tridentino visitare hospitalia, confraternitates, eleemosinas & alia pia loca; si aliàs eis hoc jus visitandi legitimè competat.*
13 *Confraternitas laicorum & hospitale ei adjunctum visitari potest ab Episcopo, sed eleemosinarum distributio relinquenda est confraternitati, si benè utatur.*
14 *Schola seu domus hospitalis S. Mariæ Mediolanen. visitari potest ab Archiepiscopo.*
15 *Hospitalia & loca pia subsunt visitationi Episcopi etiamsi illorum administratores laici à Principe deputentur.*
16 *Reges sicut dignitatis altitudine præeminent, ita potioris prærogativa gratiæ sunt attollendi.*
17 *Hospitale majus Eugubin. visitari potest ab Episcopo, licet ex privilegio à septem laicis à Duce Urbani confirmandis gubernetur.*
18 *Hospitalia subsunt visitationi Episcopi, licet sint sub cura Universitatum.*
19 *Magister artium gaudens privilegiis Universitatis Oscen. cogi potest ab Episcopo ad exhibitionem & executionem testamenti in quo sunt legata pia ab ipso solvenda.*
20 *Visitare potest Episcopus hospitalia & loca pia suæ Diœcesis, etiamsi exemptionis privilegio sint munita.*
21 *Inquisitionis Officiales in Regno Siciliæ ab Episcopo cogi possunt solvere legata pia non obstantibus allegatis exemptionibus.*
22 *Absolvere potest Episcopus quos de jure communi, vel ex Concilio Tridentino potest excommunicare.*
23 *Causa super visitatione hospitalis Plateæ Nili Neapolis committitur in Rota sine retardatione visitationis Ordinarii.*
24 *Consuetudo immemorabilis vel statutum non obstant, quominùs Episcopus visitare possit hospitalia & loca pia suæ Diœcesis.*
25 *Episcopus in visitatione hospitalium & piorum locorum potest statuere quæ ad rectam administrationem pertinent.*
26 *Hospitalium administratio, Rectorisque & Ministrorum deputatio de jure communi ad Episcopum pertinet.*
27 *Ex consuetudine tamen vel privilegio potest competere etiam laicis.*
28 *Mulier an possit præfici curæ hospitalis.*
29 *Regimen ex sui natura est officium virile.*
30 *Mulierem decet subesse, non præesse.*
31 *Administratores hospitalium & piorum locorum cogi possunt quotannis ab Episcopo ad reddendam rationem administrationis.*
32 *Non obstante contraria consuetudine etiam immemorabili, & num. seqq.*
33 *Administratores fabricæ majoris Ecclesiæ Cremonen. qualiter rationes administrationis Episcopo reddere teneantur*
34 *Consuetudine simpliciter sublata an & quandò censeatur sublata immemorabilis & num. 36.*
35 *Administratores hospitalis Corduben. tenentur reddere rationem administrationis Episcopo, non obstante privilegio immemorabili & sententia super his lata.*
36 *Sententia declaratoria nullum jus tribuit.*
37 *Administratores tenentur librum rationum deferre ad Episcopum & in domo ejus rationem reddere.*
38 *Ordinarius debet rationibus interesse illis diebus quibus ex privilegio consuetudine vel constitutione reddenda est ratio.*
39 *Non tamen dùm horæ canonicæ recitantur.*
40 *Item adhiberi debet etiamsi aliis ad id deputatis ratio reddenda sit.*
41 *Et tam in ratione reddenda quàm in liberatione facienda.*
42 *Et ejus votum connumerari debet cum voto cæterorum in absolvendo vel condemnando.*
43 *Hospitalia & alia loca pia quæ sunt sub immediata Regum protectione, ab Episcopo visitari nequeunt sine illorum licentia.*
44 *Episcopus visitare non potest hospitalia & loca pia ex lege fundationis exempta nec rationes exigere & n. 38.*
45 *Et in fundatione sufficit Diœcesani consensus.*
46 *Episcopus cogere potest Administratores ad voluntatem fundatoris exequendam non obstante contraria lege fundationis & n. seqq.*
47 *Hospitalia & alia pia loca Militarium Ordinum & aliorum religiosorum Episcopus nec visitare potest nec rationes administrationis exigere.*
48 *Abbates, Abbatissæ & Præpositi Monasteria in titulum obtinentes vel habentes administrationem Ecclesiarum suarum non tenentur reddere rationes Episcopo.*
49 *Fratres & administratores hospitalium Beati Joannis Dei tenentur singulis annis reddere Ordinario rationem administrationis.*
50 *Religiosi an præfici possint hospitalibus.*
51 *Hospitale constructum sine autoritate Episcopi, non est Religiosum seu Ecclesiasticum, nec subest illius visitationi.*
52 *Oratorium cuilibet privato licet construere in domo propria, dummodò non habeat formam Ecclesiæ nec ibi celebrentur Missæ.*
53 *Hospitale sine autoritate Episcopi fundatum, an possit ad profanus usus reduci.*
54 *Ordinarius non habet autoritatem visitandi Hospitalia neque Confraternitates quæ à laicis regantur nisi in casibus à jure expressis.*
55 *Hospitale privatum est locus pius & mortuo Patrono spectat ad sollicitudinem Episcopi, ut voluntas fundatoris executioni demandetur.*
56 *Hospitale fundatum sine autoritate Episcopi est privatum; potest tamen ab ipso visitari in iis tantùm quæ ad observandam voluntatem fundatoris pertinent.*
57 *Episcopus potest exigere rationes ab administratoribus omnium piorum locorum, etiam merè laicorum & in casibus à jure non concessis.*
58 *Nisi secùs in fundatione expressè cautum fuerit.*
59 *Administratores piorum locorum etiam privatorum malè administrantes cogi possunt ab Episcopo rationes reddere & exequi voluntatem fundatoris, non obstante ipsius prohibitione.*
60 *Administratores qui piorum locorum redditus in suos usus convertunt, incidunt in excommunicationem Papæ reservatam.*
61 *Universitas seu illius Officiales qui pecunias ad Ecclesiam spectantes eidem universitati mutarunt ad emendam annonam, an incident in excommunicationem, c. 11. sess. 22. Concilii Tridentini & n. seq. usque in finem.*
62 *Excommunicationis pœna induci non debet nisi in casibus in jure expressis.*
63 *Relativum quis universitatem non comprehendit.*
64 *Universitas est persona ficta seu repræsentata.*
65 *Civitas non comprehenditur sub dispositione, c. Felicis, de pœn. in 6.*
66 *Excommunicatio prohibetur ferri in universitatem.*
67 *Conversum in usum & utilitatem propriè non dicitur quod restitui debet.*
68 *Excommunicatio juris semper supponit peccatum mortale.*
69 *Statutum universitatis in favorem Ecclesiæ editum, an ab ipsa revocari possit.*
70 *Consuetudo, an excuset à pœna excommunicationis.*
71 *Verbum præsumant non verificatur in his qui ex simplicitate aliquid contra legem faciunt.*
72 *Intellectus, l. Pomponius, §. Ex facto, ff. de acquir. possess.*
73 *Furtum an committat qui re alienâ utitur ad alium usum, quàm ad eum cui Dominus consenserit.*

1 AD *hæc.* Locus deputatus autoritate Episcopi ad hospitalitatis usum religiosus est & ad mundanos usus redire non debet. Hoc dicit. Primò decisa consultatio. Secundò responsio *hic*, *Inquisitioni* quam probat per simile *hic*, *Sicut.*

2 Nota ex hac Decretali ad hoc ut hospitale sit Religiosum, oportere ut sit fundatum autoritate Pontificis. Ratio est, quia etsi quilibet etiam laicus possit construere Hospitale in domo propria sine autoritate Episcopi, *c. 1. de empt. & vendit.* tamen sine Episcopo non potest facere locum Religiosum, leg. *In tantum, §. Sacræ, ff. de rer. divis.* & leg. 3. §. *Si quis in sepulchro dolo malo, ff. de sepulc. viol.* & hic notant glossa prima, Innoc. Host. & Joannes Andreas omnes *in principio*, Butr. *in primo notab.* Abbas *numero secundo* & alii communiter.

3 Nec refragatur quòd privatus mortuum inferendo etiam in solo alieno de consensu Domini locum faciat Religiosum, licet non sacrum, lege 2. *cod. de relig. & sumpt. funer. instit. de rer. divis. §. Religiosum*; & è converso locus hujusmodi per extumulationem desinat esse Religiosus, leg. *Cùm in diversis*

4 *ff. eod.* Etenim hoc vendicat sibi locum de Jure Civili, non autem de Jure Canonico, ut est casus hic Ad idem *cap. In Ecclesiastico 13. quæst. 2.* ubi gloss. *fin.* (Terra inquit, fit sacra vel religiosa autoritate Pontificis, non ex eo quòd mortuus infertur ad locum,) ut *extra de relig. domib. cap. Ad hæc* sed secundum legem secùs est, nam si transfertur corpus ad alium locum, definit locus esse religiosus vel etiam si rapitur ab hostibus, ut *ff. de relig. l. Cùm in diversis & l. Cùm loca*, ita gloss. quam sequuntur Laurentius Archid. Bellam & Turrecrem. ibidem. Item Innoc *in cap. Abolendæ, suprà de sepultur.* Anton. de Butr. *hic num.* 5. &

5 Abb. *num.* 2. & secundum glossam prælleg. & Butr. Quidquid est sacrum, est religiosum, sed non convertitur, ubi enim mortuus infertur, fit religiosus, sed non sacer, ut in d. *l. In tantùm, ff. de rer. divis.*

Quæro generaliter an hospitalia & loca pia subsint visi-

6 tationi & jurisdictioni Episcopi in cujus Diœcesi sunt sita.

Pro pleniori notitia & explicatione materiæ constituendæ sunt duæ conclusiones principales cum suis ampliationibus & limitationibus.

Prima conclusio est affirmativa, videlicet, Hospitalia au-

7 toritate Episcopi erecta subsunt visitationi Episcopi Diœcesani. Hæc conclusio probatur *hic in cap. præced.* & ibi dixi in primo notab. & de visitatione est expressum in decreto Concil. Trid. *cap. 8. sess. 22.*

Ampliatur primò hæc conclusio, ut procedat non tantùm 8
in hospitalibus, sed etiam in aliis locis piis in Diœcesi Episcopi consistentibus, ut patet *in cap. proximo supra eod.* hic & aliis similibus locis; per quam litteram glossa 2. & alii dicunt manifestum esse etiam Monasteria & alia loca religiosa de jure communi ad Episcopum loci pertinere, ut hic fusiùs adnotavi *n.* 2. & expressius apparet ex decreto *d. cap.* 8. *sess.* 22. ubi statutum est, ut Episcopi habeant jus visitandi non solùm hospitalia sed etiam collegia quæcumque ac confraternitates laicorum etiam, quas scholas sive quocumque alio nomine vocant eleemosinas Montis Pietatis sive Charitatis & pia loca omnia quomodocumque nuncupentur.

Ampliatur secundò eadem conclusio ex sententia Sacr. 9
Congreg. Concilii, ut Episcopus visitare possit hospitalia & loca hujusmodi tam per se ipsum, quàm per Vicarium seu alios visitatores, juxta text. in Clement. *Quia contingit in primo responso*, hic *Per se ipsos vel alios impleant de relig. domib.*

Ampliatur tertiò ut habeant locum etiamsi cura hospita- 10
lium & piorum locorum ad laicos pertineat; siquidem non 11
solùm clerici, sed etiam laici possunt esse administratores imò & Rectores hospitalium ut *in cap. præced.* tenent Doctores & in specie Abb. *n.* 4. gloss. in d. Clem. *Quia contingit in verb. Sæcularibus*, & hodie expressum in decreto Concilii Tridentini *d. cap.* 8. *sess.* 22. ubi *etiamsi prædictorum locorum cura ad laicos pertineat.*

Quin imò etiam jus visitandi hospitalia & alia pia loca 12
potest ad laicos pertinere, ut Sacra Congregatio declaravit, nam Vicario Ferettano postulanti an Judices sæculares habeant jus visitandi hospitalia confraternitates eleemosinas & alia pia loca quorum cura ad laicos pertinet; & illa cognoscendi & exequendi non obstante quòd ex Concilii Tridentini decreto *cap.* 8. *sess* 22. Episcopi ad hoc munus obeundum sint à Sede Apostolica delegati, respondit Concilium *cap.* 8. non prohibere quominùs Judices sæculares possint visitare hujusmodi hospitalia dummodo aliàs eis hoc jus visitandi legitimè competat. Hospitalia igitur & loca hujusmodi Episcopus visitare potest etiamsi illorum cura, gubernatio, & visitatio ad laicos pertineat.

Undè cùm Episcopus Lucensis prætendens sibi licere visi- 13
tare confraternitatem Sancti Michaelis ejusdem civitatis etsi à laicis gubernaretur, qui sententiam super hoc à Delegato Sixti V. obtinuerunt, postulasset hoc à Sac. Congr. Concilii declarari; responsum est Episcopum posse hanc confraternitatem visitare ex *cap.* 8. *sess.* 22. administrationem autem con-